

PRESIDENT ROOSEVELT

Franklin Roosevelts plutselige, helt uventede bortgang i den tolvte time av den verdenskrig, i hvilken han har stått som en av de største lederskikkelser, nettopp i det øyeblikk da han forberedte seg til den store og ansvarfulle oppgave å føre sin nasjon og verden inn i den kommende fredsperiodes gjenoppbyggingsarbeid og arbeide for sikring av denne fred, har rammet ikke bare det amerikanske folk og dets forbundsfeller; hans død er et stort tap for hele menneskeheten, som nå mer enn noensinne hadde bruk for de egenskaper som har gjort ham til en av verdenshistoriens store nasjonale ledere, til inkarnasjonen av det beste i sitt folk og til symbol på den forening av makt og idealisme som så mange satte sin lit til nå når en ny verdensordning skulle skapes. Sjelden har skjebnen ved å klippe av et enkelt menneskes livstråd på en slik gjennomgripende måte forandret verdenssituasjonens balanse i en avgjørende situasjon.

Roosevelt tilhørte en av De Forente Staters gamle ledende slekter, av hollandsk herkomst; han var en fjern slektning av sin berømte forgjenger Theodore Roosevelt. Han ble født i 1882, studerte jus og ble advokat i 1910, samme år som han påbegynte sin politiske bane ved at han ble valgt inn i staten New Yorks senat. I 1913 ble han visemarineminister og fikk som sådan ledelsen av demobiliseringen av den del av den amerikanske flåte som opererte i europeiske farvann. I 1920 ble han av det demokratiske parti oppstilt som kandidat til visepresidentstillingen, men led et stort nederlag; da han i 1929 lot seg oppstille som kandidat til guvernørstillingen i New York, ble han imidlertid valgt, og i 1932 ble han med overveldende flertall valgt til president. I strid med konstitusjonell praksis ble han gjenvalgt til ikke bare en annen, men også til en tredje og en fjerde mandatperiode, og han hadde nå ved sin død ført styret i sitt land lenger enn noen foregående president. — Det er vel kjent hvordan hans politiske bane ble truet med å bli avbrutt da han i 40-års alderen ble rammet av poliomyelitt. Mange regnet med at hans rolle var utspilt, og de fleste ville vel i en slik situasjon gitt opp. Men takket være sin utrolige viljestyrke og energi gjenvant han sin förlighet, og lot seg på ingen måte hemme i sitt arbeid på grunn av sin sykdom.

Det behøves ikke mange data for å betegne milestolpene i hans karriere. Den gikk raskt og rett opp til den høyde fra hvilken han skulle utføre sin historiske innsats. Det var en vel kjent mann som demokratene oppstilte som sin presidentkandidat i 1932, og ganske sikkert bidro hans personlighet mer enn noe annet til den uventet store seier partiet vant ved valgene. Av Roosevelt ventet hans landsmenn seg noe nytt, framfor alt en ny ledelse innen det økonomiske liv, som var så hardt rammet av verdenskrisens følger, og mange millioner ventet på nye signaler på det sosiale område, gjennomgripende samfunnsreformer som tilgodeså folkets brede lag. Man ventet en radikal liberalisme med hensyn til alle livsviktige spørsmål og deres gjennom-

Roosevelts berømte smil.

føring. Roosevelt svek ikke forventningene. Han brakte et vendepunkt i landets historie, tok opp kampen mot alle ensidige økonomiske klasse-interesser, og grep ofte initiativet på en dristig måte på tvers av de gamle partier uten å la seg hemme av disse. Det som var det enestående ved Roosevelt, var at han som kom fra en av Amerikas eldste og mest kjente slekter tok opp kampen mot «big business»-folkene, storkapitalistene, blant hvilke han egentlig selv hørte heime. Vi nordmenn har vanskelig for å forestille oss de krasse sosiale motsetninger i U. S. A., hvor profitbegjæret og utbyttingspolitikken langt overgår hva vi noensinne har hatt her i landet. Roosevelts «New Deal» støtte på voldsom motstand; han fikk nesten hele pressen mot seg, da den for største delen eies av «big business»-folkene. Statens største avis «Chicago Daily Tribune» og hele Hearst-pressen har vært og er de bitreste motstandere av hans sosialpolitikk. Overalt, i foreninger, bedrifter, på kontorer osv., ble det igangsatt et gigantisk og systematisk undergravningsarbeid med det formål å

Forts. side 5.

ble det igår meddelt at en delvis tilbaketrekning av de tyske tropper ble innledet mandag i en rekke større danske byer, bl.a. Slagelse og Løstved. Troppene samles i grupper i utkanten av byene. I København ventet en at tilbaketrekningen skulde fortsette utover natten. Tyske Røde Kors-soldater er kommet til København for å ta seg av de "tyske flyktninger." Det gjelder bare

PRESIDENT ROOSEVELT

Franklin Roosevelts plutselige, helt uventede bortgang i den tolvte time av den verdenskrig, i hvilken han har stått som en av de største lederskikkelser, nettopp i det øyeblikk da han forberedte seg til den store og ansvarsfulle oppgave å føre sin nasjon og verden inn i den kommende fredsperiodes gjenoppbyggingsarbeid og arbeide for sikring av denne fred, har rammet ikke bare det amerikanske folk og dets forbundsfeller; hans død er et stort tap for hele menneskeheten, som nå mer enn noensinne hadde bruk for de egenskaper som har gjort ham til en av verdenshistoriens store nasjonale ledere, til inkarnasjonen av det beste i sitt folk og til symbol på den forening av makt og idealisme som så mange satte sin lit til nå når en ny verdensordning skulle skapes. Sjelden har skjebnen ved å klippe av et enkelt menneskes livstråd på en slik gjennomgripende måte forandret verdenssituasjonens balanse i en avgjørende situasjon.

Roosevelt tilhørte en av De Forente Staters gamle ledende slekter, av hollandsk herkomst; han var en fjern slektning av sin berømte forgjenger Theodore Roosevelt. Han ble født i 1882, studerte jus og ble advokat i 1910, samme år som han påbegynte sin politiske bane ved at han ble valgt inn i staten New Yorks senat. I 1913 ble han visemarineminister og fikk som sådan ledelsen av demobiliseringen av den del av den amerikanske flåte som opererte i europeiske farvann. I 1920 ble han av det demokratiske parti oppstilt som kandidat til visepresidentstillingen, men led et stort nederlag; da han i 1929 lot seg oppstille som kandidat til guvernørstillingen i New York, ble han imidlertid valgt, og i 1932 ble han med overveldende flertall valgt til president. I strid med konstitusjonell praksis ble han gjenvalgt til ikke bare en annen, men også til en tredje og en fjerde mandatperiode, og han hadde nå ved sin død ført styret i sitt land lenger enn noen foregående president. — Det er vel kjent hvordan hans politiske bane ble truet med å bli avbrutt da han i 40-års alderen ble rammet av poliomyelitt. Mange regnet med at hans rolle var utspilt, og de fleste ville vel i en slik situasjon gitt opp. Men takket være sin utrolige viljestyrke og energi gjenvant han sin förlighet, og lot seg på ingen måte hemme i sitt arbeid på grunn av sin sykdom.

Det behøves ikke mange data for å betegne milestolpene i hans karriere. Den gikk raskt og rett opp til den høyde fra hvilken han skulle utføre sin historiske innsats. Det var en vel kjent mann som demokratene oppstilte som sin presidentkandidat i 1932, og ganske sikkert bidro hans personlighet mer enn noe annet til den uventet store seier partiet vant ved valgene. Av Roosevelt ventet hans landsmenn seg noe nytt, framfor alt en ny ledelse innen det økonomiske liv, som var så hardt rammet av verdenskrisens følger, og mange millioner ventet på nye signaler på det sosiale område, gjennomgripende samfunnsreformer som tilgodeså folkets brede lag. Man ventet en radikal liberalisme med hensyn til alle livsviktige spørsmål og deres gjennom-

Roosevelts berømte smil.

føring. Roosevelt svek ikke forventningene. Han brakte et vendepunkt i landets historie, tok opp kampen mot alle ensidige økonomiske klasse-interesser og grep ofte initiativet på en dristig måte på tvers av de gamle partier uten å la seg hemme av disse. Det som var det enestående ved Roosevelt, var at han som kom fra en av Amerikas eldste og mest kjente slekter tok opp kampen mot «big business»-folkene, storkapitalistene, blant hvilke han egentlig selv hørte heime. Vi nordmenn har vanskelig for å forestille oss de krasse sosiale motsetninger i U.S.A., hvor profittbegjæret og utbyttingspolitikken langt overgår hva vi noensinne har hatt her i landet. Roosevelts «New Deal» støtte på voldsom motstand; han fikk nesten hele pressen mot seg, da den for største delen eies av «big business»-folkene. Statens største avis «Chicago Daily Tribune» og hele Hearst-pressen har vært og er de bitreste motstandere av hans sosialpolitikk. Overalt, i foreninger, bedrifter, på kontorer osv., ble det igangsatt et gigantisk og systematisk undergravningsarbeid med det formål å

Forts. side 5.

ble det igår meddelt at en delvis tilbaketrekning av de tyske tropper ble innledet mandag i en rekke større danske byer, bl.a. Slagelse og Læstved. Troppene samles i grupper i utkanten av byene. I København ventet en at tilbaketrekningen skulde fortsette utover natten. Tyske Røde Kors-soldater er kommet til København for å ta seg av de "tyske flyktninger." Det gjelder bare

TYSKLAND OG HIMMLERS KAPITULASJONSTILBUD

FRA SAN FRANCISCO

Meldes 29 april at Molotov og Stettinius hadde sent i går kveld sammenkomst for å diskutere en note fra Stalin til president Truman og Churchill. Det opplyses at noten anbefaler at Himmlers fredsforslag blir avvist. Etter russisk oppfatning har Himmler ikke tilstrekkelig autoritet til å få ordren om overgivelse utført. Stalin mener dessuten at det ikke bør innledes forhandlinger om overgivelse for den nazistiske våpenmakt er fullstendig tilintetgjort, så at tyskerne ikke må få det minste skinn av berettigelse for tysk etterkrigspropaganda om at de kunne ha kjempet videre, men gikk med på å overgi seg.

FORHASTET MELDING

Motala 29 april kl. 13,40: I natt meddelte en høyere amerikansk tjenestemann for Ass. Press i San Francisco at den tyske regjering skulle ha kapitulert betingelsesløst. Ifølge senere innløpne telegrammer var det Tom Conally, som er formann i det amerikanske senats utenrikskomité og delegert på konferansen i San Francisco, som gav denne meddelelse. Samtidig tilføyde han at han ventet at en meddelelse om kapitulasjon kunne innløpe når som helst. Både før og etter Trumans dementi skal Conally ha nektet å oppgi sin informasjonskilde. Han ville bare si at han hadde sine opplysninger fra autoritativt hold. Himmlers kapitulasjonstilbud gikk via Stockholm. Utenriksdepartementet opplyser til T. T. at grev Folke Bernadotte førte med seg et muntlig tilbud fra Himmler. Dette budskap ble oversendt adressatene gjennom det svenske utenriksdepartement til de amerikanske og engelske legasjoner.

KUPFORSØK I MÜNCHEN

Søndag 29 april: Kort etter kl. 12 i dag ble det sendt ut en melding fra München Kringkaster der det het at «en flokk forrædere» i dag forsøkte å ta kontrollen over München radiostasjon. Alle de meldinger disse forrædere har sendt ut i løpet av morgenen er falske. I løpet av et par timer ble det tatt hensynsløse forholdsregler som gjorde det umulig for forræderne å fortsette sitt misbruk av München-kringkasteren. Forræderiet sto under kommando av kaptein Gerngross. Deres virksomhet er nå stanst. Alle institusjoner i hele Sør-Tyskland er nå igjen i hendene på dem som er trofaste mot der Führer.

SKULLE KAPITULASJONSTILBUDET SPLITTE DE ALLIERTE?

Det meldes fra San Francisco at budskapet fra Himmler som gikk ut på Tysklands betingelsesløse overgivelse overfor England og U.S.A., er sendt til den britiske og amerikanske regjering ifølge informasjon som er sendt til Stettinius, Molotov og Eden i San Francisco. Dette opplyses på autoritativt hold i offisielle kretser i natt. Himmlers skritt betegnes av de allierte lederne som et forsøk i siste minutt på å splitte de tre stores enhet. Det forlyder at henvendelsen fra Himmler støttes av den tyske overkommando, men ikke av Hitler og dem som er lojale mot ham.

Det erklæres på autoritativt hold at Himmler har underrettet Vestmaktene at han er i stand til å garantere Tysklands betingelsesløse kapitulasjon og at han selv går inn for den. England og U.S.A. har underrettet dem som overbrakte Himmlers budskap at de bare vil akseptere betingelsesløs kapitulasjon på vegne av alle de allierte.

New York Times' korrespondent i Washington erklærer at den tyske henvendelse er foretatt av en gruppe høystående nazister, men med støtte fra den tyske overkommando, hvilket betyr fullstendig splittelse i nazipartiet.

Stalin er holdt underrettet om hele utviklingen, og så vidt en kan skjønne er det ingen grunn til å tro at Russland har grunn til å være utilfreds med utviklingen. Det er grunn til å tro at Vestmaktene har gitt sitt standpunkt så klart til kjenne at de nazistiske forhandlere innser hvor

fast det er og at det støttes av militær makt. På grunn av sin egen håpløse situasjon har de så villet forsøke å drive inn en kile likevel.

RUSSLAND FAR TRE STEMME

San Francisco: Kvite-Russland og Ukraine er offisielt invitert til å delta i San Francisco.

HITLER

London 28 april: Det meldes at Hitler er døende. Himmler har sendt et budskap til England og U.S.A. om at Hitler er døende, og han ikke vil leve lenger enn til meldingen om Tysklands betingelsesløse kapitulasjon ble oversendt.

Såvidt en kan skjønne av de første telegrammer ble Himmlers første budskap sendt natt til lørdag. Etter dette mener altså Himmler at Hitler ikke vil leve lenger enn til søndag kveld. Korrespondenten tilføyer at han fikk vite dette av embetsmenn ved San Francisco-konferansen. Disse embetsmenn kunne bekrefte Himmlers fredstilbud, og de la til at tilbudet ble sendt via Stockholm. Disse embetsmenn fortalte videre at Molotov, Stettinius og Eden øyeblikkelig ble underrettet om Himmlers henvendelse. — De alliertes krav tolkes her som et tegn på at de allierte er parat til å overveie tilbudet hvis også Russland tas med på grunnlag av betingelsesløs kapitulasjon.

Når Himmler sa at Hitler ville dø, så mente han dermed at Hitler nå er meget syk og at meldingen om betingelsesløs kapitulasjon ville bety et slikt sjokk for ham at det ville volde ham døden. Man mener i San Francisco at meldingen om Hitlers død i den nåværende situasjon vil føre til at tyskernes moral bryter sammen og at de kapitulere i en masse, hvilket ville bety slutt på fiendtlighetene i Europa.

FRIST TIL TIRSDAG

Fra U.S.A. meldes 28 april at England og U.S.A. har gitt Tyskland en frist inntil tirsdag natt for å svare på deres erklæring om at Tysklands tilbud om overgivelse ville bli akseptert hvis den også gjaldt Russland.

Alle eksperter i europeiske spørsmål i de forskjellige departementer i Washington ble i dag kalt til en særlig konferanse for stengte dører for å drøfte Himmlers tilbud om overgivelse.

MUSSOLINI HENRETTET

Milano-kringkasteren meddeler 28 april at Mussolinis sendebud ved den tyske overkommando i Italia og tidligere generalsekretær i det fascistiske parti, Robert Farinacci, som ble tatt til fange sammen med ex-duce, er blitt stilt for retten og blitt skutt i nærvar av en stor menneskemengde.

Milano-kringkasteren meddeler 28 april at Mussolini og hans elskerinne, Clara Petazzi, begge er dømt til døden og henrettet. Likeså Pavolini (parti-general-sekretæren), samt 11 andre fascistiske jefer.

HITLERS TESTAMENTE

Atlantic-senderen (ca. 420 m) kl. 23,40 lørdag meldte at det ville bli offentliggjort en historisk erklæring om hvordan Hitler falt i spissen for sine tropper i Berlin. Erklæringen vil bl. a. inneholde hans politiske testamente som skal danne grunnlaget for legenden om Hitler. Erklæringen skal være forfattet av statssekretær Naumann og være godkjent av Hitler. Det er ikke mulig i Berlin å få vite noe om Hitler eller hans kommandoplass. Ingen av hans nærmeste medarbeidere skal ha oppholdt seg i Berlin de siste dagene.

Zürich 29 april: Hele den tyske sørfront er i oppløsning og all motstand bryter sammen.

TRUMAN DEMENTERER

Washington: President Truman dementerer fredstrykene. Han opplyser journalistene at han fikk en oppringning fra San Francisco og Utenriksdepartementet, og han hadde hatt konferanse med admiral Leahy. Det viste seg at ryktet savnet ethvert grunnlag.

Eisenhower erklærer: Jeg har ennå ikke mottatt noe kapitulasjonstilbud fra Tyskland.

Det meldes at Himmlers tilbud ble oversendt av grev Folke Bernadotte som i de siste 12 måneder har avlagt flere besøk i Tyskland. Sist møtte han Himmler 21 april. De to er dusbrødre.

HIMMLER OG BERNADOTTE SKAL PRØVE IGJEN

Mandag meldes fra London at England, U.S.A. og Russland nå ventet på Himmlers svar på de alliertes avslag på tilbudet om betingelsesløs kapitulasjon overfor engelskmennene og amerikanerne. London og Washington har gjort det klart overfor Himmler at bare et tilbud om betingelsesløs kapitulasjon overfor alle tre kan komme i betraktning. Ifølge svenske meldinger skal Himmler og grev Folke Bernadotte være i ferd med å utarbeide detaljene i et nytt tilbud som skal rettes både til vestmaktene og Russland.

TYSKERNE I DANMARK UTE MED FREDSFØLERE

Det ser ut til at Himmler har tilbudt sine tjenester for å bringe orden ut av kaoset i håp om at de allierte til gjengjeld vil garantere hans eget liv. Himmler har fortalt grev Folke Bernadotte at Göring bare snakker tull og leker med leketog og at Hitler er splitter gal og døende. Himmler er nå i den situasjon at han er den eneste tilregnelige mann i «das Reich» som vet noe om Tysklands «affærer».

I mellomtiden har de tyske sjefene i Danmark, deriblant dr. Best, informert de allierte om at de er villig til å kapitulere og trekke sine tropper tilbake fra Sjælland og muligens fra Jylland. Dette tilbud er også sendt Bernadotte.

KUNNGJØRING FRA (QUISLING-) REGJERINGEN AV 29 APRIL 1945

(Nektet offentliggjort av Terboven.)

På grunn av den alvorlige politiske og militære utvikling i Europa kunngjør den norske regjering:

Samlet i statsråd på Oslo slott søndag 29 april 1945 fastslår den norske regjering at Norge er et fritt, selvstendig, udelelig og uavhengelig rike, — dets suverenitet er kun midlertidig innskrenket ved en militær okkupasjon. Det er dog en fredelig og ikke fiendtlig besettelse hvis formål ene og alene var å sikre freden i Norge og Norden mot angrep. De skandinaviske land har der ved unngått å bli slagfelt. I samsvar med okkupasjonsmaktens flere ganger avgitte offisielle erklæring skulle deretter Norges selvstendighet gjenopprettes i videste omfang. Regjeringen har ført denne politikk — som den mente var overensstemmende med Norges nasjonale interesser og med hele det norske folks nøytralitetsvilje, foruten å være logisk og naturlig fortsettelse og konsekvens av NS' iherdige og vedholdende kamp for å redde Norge fra krig og kommunisme. Ved denne politikk har folkets daglige liv stort sett kunnet gå sin fredelige gang. Landets forsyninger har kunnet sikres bedre enn i de fleste krigsherjede land, og man har kunnet fått bevare den norske administrasjonen intakt. Land og folk er blitt spart for mange lidelser og ofre.

Ministrene takket i statsrådet ministerpresidenten for hans store tjenester han ved ledelse av rikstyret hadde ytt fedrelandet gjennom fem lange og svarte krigsår. De

Dansk kringkaster melder mandag at Bernadotte har oppholdt seg på et slott i Aabenraa, og at han siste natt reiste sørover for å møte Himmler. Det antas at møtet skal finne sted i eller ved Lübeck, og at de skal legge siste hånd på det tyske kapitulasjonstilbudet — denne gang til både vestmaktene og Russland. Bernadotte har også ført forhandlinger med ledende tyskere i Danmark.

SCHNURRE ER ATTER UTE OG SVIRRER

Over London Radio meldes også at Schnurre, en av Hitlers ledende økonomiske eksperter som har vært i forhandlingsoppdrag i Stockholm, er reist tilbake til København igjen. Han førte med seg en offisiell svensk note til nazilederne i Danmark. I noten heter det at Sverige «ikke vil stå uvirksom og se på» hvis SS-fanatikerne begynner et vanvittig ødeleggelsesverk i Danmark og Norge når Tyskland bryter sammen for godt.

ØSTERRIKE

Opprettelsen av en provisorisk regjering i Østerrike er mottatt med interesse i London. Man hadde imidlertid vært mer tilfreds hvis Moskva hadde rådført seg med London før dette skritt ble tatt. Etter hva man har brakt i erfaring, ble heller ikke den amerikanske regjering underrette. Avtalene går ut på at en alliert kontrollkomisjon skal settes opp i Wien og at landet skal deles opp i soner som skal besettes av russiske, britiske, amerikanske og franske tropper. De britiske og amerikanske medlemmer av kontrollkomisjonen er ennå ikke kommet til Wien. — Manchester Guardian skriver at nyheten om den provisoriske regjering er en ny skuffelse da Moskva har opprettet den uten å undersøke Storbritannias og De Forente Staters syn på saken. Avgjørelsen er sikkert i samsvar med Moskvass erklæring om Østerrikes uavhengighet, men den synes å være kommet uklokt og unødvendig for tidlig, for de allierte vet noe større om Østerrike og for østerrikerne vet noe større om seg selv og de nye forholdene de står overfor.

henstillet inntrengende til ham om å bli på sin post, om fortsatt å lede landets styre i samsvar med grunnloven og kunngjøring av 5 februar 1942 — da landet ellers ville bli kastet ut i uoverskuelige vanskeligheter og ulykker. Ministerpresidenten tok denne henstilling til etterretning.

Alle ministrene stilte deretter sine plasser til disposisjon, slik at ministerpresidenten i den oppståtte situasjon kan stå fullstendig fritt med hensyn til regjeringens sammensetning. Ministerpresidenten anerkjente riktigheten av dette skritt, men anmodet ministrene om å varetta sine embeter inntil videre, og ministrene innvilget i dette.

Idet den norske regjering således fortsetter å utøve regjeringmakten vil den understreke og gjøre kjent for alle at den nasjonale norske regjering er Norges lovlige og faktiske regjeringmyndighet, den og ingen annen. Enhver norsk statsborger plikter derfor å vise dette riksstyret lojalitet og lydighet inntil det kanskje en gang blir avløst av annen lovlige regjering makt her i landet.

Regjeringen vil med alle lovlige midler opprettholde ro og orden og vil fortsatt gjøre sitt ytterste for å hindre at Norge blir krigsskueplass. Regjeringen henstiller på det alvorligste til alle landsmenn å være besindige og loyale i denne skjebnesvangre tid, slik at det med alle gode krefters forente anstrengelser kan lykkes å skåne Norge for å bli skueplass for borgerkrig og ødeleggende krigshandlinger og å redde det norske folk fra å bli bolsjevismens bytte.

Oslo, 29 april 1945.

ble det igår meddelt at en delvis tilbaketrekning av danske tropper ble innledet mandag i en rekke større danske byer, bl.a. Slagelse og Røstved. Troppene samles i grupper i utkanten av byene. I København ventet en at tilbaketrekningen skulde fortsette utover natten. Tyske Røde Korsoldater er kommet til København for å ta seg av de "tyske flyktninger." Det gjelder bare

OVERSIKT 21-30 APRIL

De dager som er gått siden siste oversikt (den 21), viser svære forandringer i frontenes forløp. Der hvor de allierte setter inn for alvor, bryter tyskerne sammen slik at en nå er meget nær den situasjon at hele det tyske forsvar er delt opp i grupper som kjemper hver for seg uten forbindelse innbyrdes. Og det må sies at de allierte har spilt dette vanskelige strategiske spill på en mesterlig måte, og at den berømte tyske generalstab hver gang har vist sin uformuenhet i å avparere støtene. Se bare på Vestvollen som ble delt i 3 lommer, se på lommene i Ruhr, i Harz, i Holland og de lommene som i de siste dager er stengt inne i Baden og Würtemberg, snart får vi sannsynligvis høre om lignende i Sachsen, Brandenburg, Mecklenburg og i Bayern. $\frac{1}{2}$ av Tyskland er besatt.

De tyske soldaters kampmoral synes fremdeles å være sterkt dalende. De er lei av krigen og innser vel det hensiktsløse i å kjempe videre mot den knusende overmakt. Det er det fanatiske oppagiterede mindretall og slike som allerede har rodd seg for langt ut som uten hensyn til land og folk ikke vil gi seg og som såvidt de rekker også tvinger andre til å opptre på samme måte. Det uhyre fangetall viser imidlertid hvilken veg det bærer.

Den strategiske bombing har fortsatt vært lite fram-

treddende i forhold til den taktiske: flyene støtter i utstrakt grad troppene i deres kamp på bakken.

På vestfronten er det 1. franske og 7. amerikanske armés eksplosive framgang på sørlfløyen som faller mest i øynene. De har nådd Basel og den sveitsiske grense lenger øst, har nådd øvre Donau og gått over elven flere steder, har tatt Ulm og Augsburg og står nær München. Nordøst for Augsburg hvor Ingolstadt og Regensburg er tatt, har amerikanerne gjort et overraskende og grundig framstøt mellom Böhmerwald og Bayrische Wald nord for og parallelt med Donau, har tatt Cham og Regen og gått over den østerrikske grense ved Passau. Videre nordover går fronten i nærheten av Pilsen og nord for Eger. Lenger nord har det vært liten forandring i frontens forløp. Etter at den treffer Mulde følger den stort sett denne elv og Elben til Lauenburg øst for Hamburg, og her har vært forholdsvis lite av kamphandlinger. Ved Lauenburg har 2. brit. armé gått over Elben øyensynlig med Lübeck som mål, for å hindre tyske tropper fra Mecklenburg i å trekke seg nordover til Danmark.

Fra Hamburg og vestover til Ems har det derimot rast innbitt kamp, tyskerne forsvarer av all makt adgangen til nordsjøhavnene. Bremen er imidlertid tatt og bri-

terne nærmer seg Wesers munning. Hamburg er sterkt truet.

Lengst i vest arbeider kanadierne seg langsomt vestover i den del av Holland som her er stengt inne.

Vestfrontens forløp er stort sett slik: Basel — Schaffhausen — den sveitsiske grense til og med Bodensjøen — en kile langs den østerrikske grense til Fussen — Weingarten — Landsberg — like vest og nord München — sørgarten — en kile fram forbi Regen og Passau — Regensburg — nord Pilsen — nord Eger — Chemnitz — vest Dresden — Mulde — Elben til nær Hamburg — Horneburg — nær Wesers munning — like sør Oldenburg og Emden — Zuidersjøen til øst Amsterdam — Amersfoort — vest Arnhem.

På østfronten er det kampen om Berlin som er brennpunktet framfor noe annet. Russerne går på med knusende kraft og det ser ut til at byens dager snart er talte. Byen er nå helt omringet og mer enn $\frac{3}{4}$ av den er tatt og forsvaret om dens sentrum er brutt. Lenger sør har Konjevs armé nådd Elben fra Wittenberg til Dresden og fått kontakt med de amerikanske tropper mellom Meissen og Torgau. Tyskland er altså skåret tvers over. Kontakt er også oppnådd ved Tangermünde vest Ratenau. En i øynefallende eiendommelighet er det at den amerikanske front helt fra vestenfor Dresden over Magdeburg og nordover langs Elben — altså også rett overfor Berlin — har holdt seg helt rolig så lenge, tydeligvis etter overenskomst. Stettin er tatt og på de få dager som er gått siden byens fall, har russerne med rekordmessig fart gått vest og nord-

vestover gjennom Pommern mot Mecklenburg med Östersjøkysten (Rostock—Swinemünde) som mål.

På grensen mot Mähren like nord for den Mähriske port er Troppau tatt, og lenger sør har russerne tatt Brno og trenger videre vestover. Lengst sør har det vært kamp bl. a. ved Brod (ved Sava) og ved Fiume.

På avsnittet nord for Görlitz går nå fronten slik: Görlitz — sør Bischofswerda — like øst Dresden — Meissen — kontakt antagelig Döbeln — Würzen — Treuenbrietzen — Brandenburg — Tangermünde — Fehrbellin — Eberswalde — Templin — Neu Brandenburg — Anklam.

Berlin er helt innesluttet.

Det er tydeligvis noen lommer i området Berlin—Görlitz. Pillau ved Königsberg er tatt.

I Kurland er stillingen som før.

I Finland er nå de siste tyskere (ved Kilpisjärvi) drept ut.

I Italia har det kraftige angrep av briterne og amerikanerne helt smadret den tyske front. Genua, Milano, Como, Brescia, Verona, Vicenza og Padua er tatt og briterne er inne i Venedig. Tyskerne er på fullt og uordnet tilbaketog, hvor forvirring og tapene økes ved en overveldende innsats av allierte fly.

I Østen har det vært fortsatt bombing bl. a. av Tokio, hvor størstedelen av byen nå ligger i aske, og av flypasser på Kiushiu, den sørligste av de store japanske øyer. Nye landganger er foretatt på øyer ved Okinawa. I Burma har briterne hatt sterk framgang mot Rangoon.

President Roosevelt. (Forts. fra side 1.)

styrte Roosevelt ved neste valg. Men likevel valgte «the man in the street» ham på ny, ikke bare en gang, men hele tre ganger, fordi han forsto at Roosevelt var den rette mann til å finne veg ut av uføret innenlands og til å lede U. S. A. seierrikt ut av den krig statene mot sin vilje var blitt trukket inn i.

Hans storhet kom til fulle fram når verdensproblemer krevde hans deltagelse. Han så stort på de internasjonale forhold, og hadde en langt videre åndelig horisont når det gjaldt disse ting enn Woodrow Wilson. Han forsto at De Forente Staters ulykkelige isolasjonisme, som hadde vært amerikanernes ledestjerne under forrige verdenskrig, måtte brytes, og at Statene måtte ta sin del av ansvaret for verdens felles skjebne hvis ikke de aggressive krefter som reiste hodet i Europa skulle styrte menneskeheten ut i bunnløs ulykke. Han ville redde freden, og for å gjøre det ville han ikke nøle med å gripe til sverdet om det ble nødvendig. I mange år prøvde han å åpne sine landsmenns øyne for den fare som truet sivilisasjonen, men likevel var det mange som ikke forsto situasjonens alvor for japanerne angrep Pearl Harbour.

Han fylte de uhørte krav som tiden og situasjonen stilte til den aldrende mann. Han gjorde alt som skulle gjøres. Han var sin egen statsminister, sin egen utenriksminister, sin egen reisende ambassadør. Han reiste med krigsskip og fly over oseaner og kontinenter, besøkte tre fremmede verdensdeler for å rådslå med sine store forbundsfeller og for å legge grunnen til den seier som han selv i de mørkeste øyeblikk ikke tvilte på. Han deltok i alle viktige forberedelser, og ingen beslutning ble tatt uten hans medvirken og samtykke. Han hadde en makt og en myndighet som ingen annen amerikansk president hadde hatt, og hans ord veide tyngre utenfor hans land enn noen av hans forgjengeres. Amerikanerne kunne ikke tenke seg noen annen til å føre krigen til en seierrikt slutt og til å ordne opp i de mange og vanskelige etterkrigsproblemer. Roosevelts fjerde mandat var ment å skulle bli fredsmandatet, det viktigste av alle hans mandater.

Roosevelt var amerikaner, amerikansk patriot, men det er vanskelig å kalle ham typisk amerikaner. I mangt og meget synes han å være ulik de fleste amerikanere. Kanskje skyldes dette at han også var verdensborger i så høy grad at hans blikk ikke kunne la seg stenge av grensene mellom folkene. Han var en praktisk idealist, som aldri tapte sine mål av syne, men som heller ikke hengav seg

til verdensferne teorier av den slags som ble Wilsons ulykke. Han søkte og fant i virkelighetens verden de midler som han ville fremme sine idealer med, og han glemte aldri at når alt kommer til alt, består hans eget så vel som alle andre folk av levende individer, av mennesker. Han grep alltid det vesentlige i de store problemer han ble stilt overfor, hans lysende intelligens forsto straks tingenes sammenheng og viste ham vegen han burde følge, og hans jernharde energi gav ham alltid mulighet til å fullføre arbeidet, hvor tungt det enn måtte være. Hans karakter hevet seg høyt over alle angrep. Men med disse store statsmannsegenskaper forente han likevel en menneskelighet som hindret ham fra å bli isolert i sin høye stilling, og som bevarte kontakten med nasjonen og som satte ham i stand til å forstå også fremmede folks tanker og meninger. Han vant menneskene for seg, han charmet dem, han imponerte dem. Han var en herskerskikkelse, slik et fritt folk vil se i sin spiss, men han hersket ikke for maktens skyld. Han følt at han hadde en misjon, og han fylte den. Amerikanerne kommer uten tvil til å sidestille ham med George Washington og Abraham Lincoln som en av sine største presidenter. Verden kommer til uten forbehold å anerkjenne ham som en av historiens forgrunnsfigurer.

Han fikk se den seier han kjempet for stige opp over horisonten, og han sto på sin post da han falt. En hel verden ærer ham. Og en hel verden håper og ber at hans ånd må besjele dem som skal føre hans arv og gjerning videre, slik at hans faste tro på friheten og de grunnleggende menneskelige rettigheter kan triumfere over de nedbrytende og slavebindende krefter også lenge etter hans bortgang.

Valgene i Frankrike.

Kommunistene blir det største enkeltparti i det nye kommunestyret i Paris. De har vunnet 27 av de 90 plåsene. For hele landet:

Sosialister	359	seter
Kommunister	332	»
Radikale	227	»
Folkedemokrater og venstreorienterte		
katolikker	63	»
De 4 konservative gruppene	94	»
Grupper fra motstandsbevegelsen oppnådde seter fra alle partier og fikk flertall i 30 kommuner.		

ble det igår meddelt at en delvis tilbaketrekning av de tyske tropper ble innledet mandag i en rekke større danske byer, bl. a. Slagelse og Rastved. Troppene samles i grupper i utkanten av byene. I København ventet en at tilbaketrekningen skulde fortsette utover natten. Tyske Røde Kors-soldater er kommet til København for å ta seg av de "tyske flyktninger." Det gjelder bare

FORHOLDSREGLER SENDT UT TIL NS

Utarbeidet av politisjef Martinsen

Ad forholdsregel til personlig vern mot anslag (drapsforsøk).

Som det vil være kjent fra dagspressen, er det i det siste forekommet en rekke drap eller drapsforsøk, hvis motiver for en vesentlig del må betegnes som politiske.

Det er folk i alle befolkningslag som er falt som offer for morderne eller er blitt livsfarlig såret ved disse anslag. I flere tilfelle er lensmenn blitt drept i tjeneste eller ut fra sin politiske innstilling eller i hvert fall for sin loyale opptreden overfor styremaktene i landet, som har søkt å hindre sabotasje mot folkets velferd og sikkerhet.

Til sikring av egen bopel bør man først ta sin forholdsregel ved inngangsdøren. Denne må være solid, uten glass, eventuelt skuddsikkert glassøye, samtidig som man monterer elektrisk lys utenfor og over døren. Har døren glass, må det aldri være glass i entréen, og lyskilder fra innenfor liggende varelser ut i entréen bør være skjermet når døren åpnes fra varelset ut i entréen.

Døren bør være forsynt med solid sikkerhetslenke, som spesielt etter mørkets frambrudd ikke fjernes før man har visshet for hvem som har gitt seg til kjenne utenfor. Særlig ved henvendelse etter mørkets frambrudd eller til andre uventede tider er det ingen grunn til å åpne dørene for ukjente personer. Man kan spørre seg for gjennom dørene og herunder passe på ikke å stå like bak døren, men på siden i ly av dørkarmen. Vinduer både i 1. og 2. etasje, spesielt soveværelset, forsynes med nettinglemmer eller andre lemmer på yttersiden. Gjenstander som kastes, vil da sprette tilbake. Er det i 1. etasje, må lemmene ikke kunne åpnes utenfra, men stenges innenfra med gjennomgående bolter. Kjennervinduet mures igjen eller stenges med solide lemmer på utsiden.

Hvis det på noen måte er mulig, bør telefonapparater installeres også på soveværelset, helst med direkte forbindelse til tysk forlegning eller nærmeste politistasjon. Telefonledningen bør søkes beskyttet slik at den ikke kan brytes.

Soveværelsesdøren kan gjerne forsynes med solid lås og lenke, og sengen bør være plassert slik at den ikke kan beskyttes fra døråpningen direkte.

En vil innskjerpe nødvendigheten av at man til trygging av egen sikkerhet først og fremst utviser den største forsiktighet, aktpågivenhet og omtanke. Det er selvsagt ikke

mulig å beskytte seg mot enhver risiko. Snikmorderen har jo i stor utstrekning anledning til selv å velge sted og tid for sitt angrep på den enkelte person. Dermed er imidlertid antydning noe av det viktigste av de defensive forholdsregler som overhodet kan tas. Man må såvidt mulig legge sitt virke slik at det blir minst mulig regelmessighet. Man bør komme og gå til uvisse tider til sitt arbeidssted og benytte forskjellige adkomstveger. Om mulig bør man ha følge. Har man hund, om den enn ikke er særlig dressert, vil den likevel varsle om uregelmessigheter etc., særlig i mørke.

Skal man forlate sin bopel, bør nære pårørende og helt pålitelige personer gis underretning om hvor man går, hvilken veg man har til hensikt å benytte, hvor lang tid man regner å være borte. Gjennom telefon eller på annen måte kan man varsle når man er kommet fram til sitt bestemmelsessted og når man begir seg på heimveg.

Skal man forlate sin bopel etter telefonvarsling om nødvendigheten av sitt fravær, bør det være en ufravikelig regel at kontrollringning foretas. Når man forlater sin bopel eller annet sted, bør det være en ufravikelig regel at hunden slippes først, og ellers bør oppmerksomheten festes på uvedkommende (ukjente) personer i nabolaget. Det viser seg gjerne at bakholdsangrep først skjer etter morderens forutgående omhyggelige undersøkelse om sitt offers vaner. I det øyeblikk man går ut eller inn bør man passe på så man ikke danner skyteskive mot lys bakgrunn (entrélys eller utenfor døren). Naturlig eller kunstig skjul i nærheten av inngangsdøren, hageport, bør skarpt iakttas, hvis man ikke går så langt som til å fjerne slike anlegg (trær, busker, skur, garasje, vedstabler) i avstand av f. eks. 20 meter.

Særlig oppmerksomhet må iakttas ved inn- og utstigning av bil. Under ferdseil må særlig syklistene og biler av enhver art has under nøye observasjon, særlig i mørket. En vil henviser til Politidepartementets kunngjøring om forbud mot å kjøre sykkel uten lys i mørket.

Under ferdseil bør pistol bæres i frakkelommen med patron i løpet, men sikret. Pistolen som bør være kaliber 7,65, bør også være prøveskutt, slik at man har kjennskap til om ekkatoren virker og ikke hylsen kiler seg fast etter første skudd. Foranstående bør også anvendes på arbeidsstedet.

Etter at tyskerne forlot Berlevåg.

FRA NORSK FRONT HEIME OG UTE

POLITIFULLMEKTIG DÖNNUM ble sist mandag formiddag — mens han var på veg til sitt arbeid — skutt på av ukjente menn. Både han og sjåføren ble hardt såret. Dönnum er som bekjent et av de mest hardkokte egg i statspolitiet.

BISKOP LOTHE, David Monrad Johansen festet nylig på Rosekjelleren. Humøret steg faretruende, og biskopen forsant sammen med en av «gledespikene» — formentlig for å frelse hennes sjel.

OGSA EN MÅTE Å RO PÅ: En av de såkalte «politikapeitene», Hans Tidemansen, har søkt et ledig lensmanns-embete. Søknaden har han begrunnet med at uansett hvilken part som vinner krigen, kan han ikke regne med å kunne fortsette i sin stilling da han ikke er jurist.

TÖNSBERG: To store halmlagre i og ved Tönsberg brente sist søndag. Man hørte en eksplosjon, og det ble etterpå funnet en flaske med lett antennbar væske med en tennanordning i nærheten.

BERGEN: Fredsryktene i Bergen nå siste helg medførte en slik overbelastning på telefonnettet at telefonen måtte stenges fra kl. 20,30 lördags kveld til søndag kl. 24.

KRIG I EGGEDAL: Det har vært full krig i Eggedal noen dager. Etter meldinger fra Drammen var begynnelsen den at det ble arrestert en 10—15 personer der oppe mandag den 23 april. Straks kom hele bygden i opprør. Mannskaper fra Skijägerbataljonen ble sendt oppover for å nedkjemp de norske styrkene. Det ble en hard nøtt å knekke for de tapre, og de rekvirerte forsterkninger fra tyske avdelinger. Alt i alt reiste det mellom 1000 og 1500 mann oppover, og til og med fly deltar i operasjonene. Til Drammen er det kommet en del syketransporter, og dødsannonsene i Drammensavisene sist lördag tyder på at flere av frontkjemperne er drept. Tallet oppgis til om lag 30 fra temmelig pålitelig hold. Busstrafikken til Eggedal er stoppet, alt telefonsamband er brutt. — Ved siste flyalarm ble det i Kongsberg- og Notoddistriktene sloppet ned fallskjermtropper og våpen. Tyske SS-avdelinger ble øyeblikkelig dirigert oppover. De har dog ennå ikke funnet spor etter fallskjermtroppene, sies det. Derimot har tyskerne fått tak på en del våpen som ble kastet ned. Det er meget som taler for at aksjonen står i samband med oppgjørene mellom de norske heimestyrkene og de tysk-«norske» styrker.

HALDEN: Jens Hoffgård, en mann i 30-årene, ble natt til 25 april bortført til Sverige av ukjente menn. Det sies at han ble kloroformert. Hoffgård er en kjent tennis-spiller som for arbeidet i Saugbrugsforeningen. De siste årene har han arbeidet for de tyske myndigheter, en tid bl. a. som tolk i Stavanger. Han skal ha hatt forholdsvis mye penger mellom fingrene i den senere tid, og det fortelles at han hösten 1944 samarbeidet med politiet under den store aksjonen med razzia i Halden.

ÖKONOMILEDER FRANK JÄGER er nå ettersøkt som mistenkt for tyveri av 30 000 kroner fra Norges Håndverkerforbund natt til 24 april.

DAMENE PÄ REICHSKOMMISSARIATETS KONTORER sendte nylig en forespörsel til Terboven for å få rede på hva de skulle gjøre hvis stillingen ble kritisk her. Men han har nok glemt sine gamle venner når de er kommet i nöd, for han svarte kort: Jeg kan ikke hjelpe. Dere får greie dere som dere best kan.

PARTISAN-VIRKSOMHETEN: Fra London meldes 27 april at man på alliert hold tillegger det eksempel som de italienske partisaner har vist under frigjöringen av Nord-Italia, stor betydning. Man mener at de erfaringer

som er höstet her kan komme vel med ved frigjöringen av andre sterkt befestede områder som tyskerne holder, f. eks. Tsjekkoslovakia og Norge. Spörsmalet er ennå under dröftelse mellom den norske regjering i London og den svenske regjering. Man tror at erfaringene fra Nord-Italia vil tjene til å fjerne en hel del tvil som er kommet til uttrykk i nöytrale kretser om nytten av partisaner. I London mener man at de norske partisanene kan komme til å spille en like stor rolle som de italienske partisaner, men en er også klar over at nordmennene vil trenge hjelp, selv om det bare dreier seg om å avvåpne tyskerne. Disse synspunkter er blitt framholdt for den svenske regjering, kanskje på en skarp, men ikke uvennlig måte. I nöytrale kretser har man framholdt at partisanvirksomhet mot tyskerne bare förer til blodsutgytelse som ikke tjener noe formål. Fra norsk hold er det imidlertid gjort uttrykkelig oppmerksom på at partisanvirksomheten har sin store misjon når det gjelder frigjöringen av landet.

NORGES FINANSMINISTER PAUL HARTMANN er for tiden på besök i Stockholm. Han skal ha konferanser med regjeringen, riksbanken, med menn innen finans- og næringsliv om ökonomiske og administrative spörsmaal.

RAZZIAENE I TELEMAR: I forrige uke foregikk det omfattende razziaer flere steder i Telemark av tysk og «norsk» politi. Helt siden 24 mann ble arrestert i Mo i Telemark for en tid siden, har det vært urolig i bygden. Med kortere mellomrom har politiet vært der oppe med forholdsvis store styrker. Razziaene synes å gå ut på å lete etter folk som ligger på skogen, og dessuten leting etter våpen. Like etter affären i Mo ble 10 mann tatt på Ulefoss. Og så er altså nå en ny arresteringsbølge satt i gang. Denne gangen begynte det i Kviteisdal, Morgedal og Brunkeberg der ialt 15—20 mann er tatt. Derpå fulgte en razzia i Seljord, der 8—10 mann ble arrestert. Det er også tatt noen folk i Vinje. Telefonen har vært stengt i flere dager. Razziaene pägikk inntil for et par dager siden.

TROMS: Praktisk tatt alle som har arbeidet for tyskerne er sagt opp, også lagerarbeidere og kontorfolk. Gestapos Tromsö-avdeling er blitt betraktelig uttynnet.

BEFRIEISEN: Fra London sies at det er «helt opplagt» at det er en av de vest-alliertes oppgaver å eliminere Hamburg og befri Danmark og Norge. Den administrative grense mellom dem og russerne synes derfor å måtte löpe nordover fra Elben til Östersjöen, så langt sörlöst for Hamburg at de vest-allierte får en tilstrekkelig operasjons-sone rundt Hamburg og ved overgangen til den danske halvöya. Det er klart at hvis de senere må gjøre invasjon i Norge sjövegen, vil det lettest kunne gjøres over Danmark. Det er dog ikke sannsynlig at de tyske troppene i Norge vil fortsette motstanden etter en betingelseslös tysk kapitulasjon. Men selv om de overgir seg, vil det norske militärpolitiet som er i Finnmark og den norske mot-

Slaveskipet «Donau» «opplagt» ved Dröbaksundet.

er villig og
ble det igär meddelt at en delvis tilbaketrekning av de tyske tropper ble innledet mandag i
en rekke större danske byer, bl. a. Slagelse og Kästved. Troppene samles i grupper i utkanten av
byene. I Köbenhavn ventet en at tilbaketrekningen skulde fortsette utover natten. Tyske Röde
Korssoldater er kommet til Köbenhavn for å ta seg av de «tyske flyktninger.» Det gjelder bare

standsbevegelse trengte en del våpnet hjelp for å kunne ta hånd om et så stort antall fanger.

NORGE I SAN FRANCISCO: Det forlyder at Norges utenriksminister, Trygve Lie, skal bli president i den alminnelige kommisjon, en av de fire kommisjoner som skal nedsettes i San Francisco.

GRINI: Det forlyder at 30-40 Grinifanger frigis daglig, men det er visstnok for å få plass til nye fangekontingenter.

SISTE HELGENS KAPITULASJONSRYKTER skapte en eiendommelig atmosfære i byen. Folk tok den nye tingenes tilstand for givet, det ble feiret «fredsfester», og mange tok hull på den bortgjemte «fredsflasken». Fylle-arrestene var overfylte, og folk var meget uforsiktlige. Det var bra det ikke gikk verre enn det gjorde. Hele den illegale presse måtte advare folk mot uforsiktighet forbundet med slik «antedatert» feiring. Men det var mange bevis for at selv tyskerne i Oslo var besatt av «ryktenes». Det hørtes sang og hujing. Mange så glade og fornøyde ut, mens andre hang med nebbet. Imens fortsetter tyskerne med å forsøke seg i byen. Politiet i Glitnegården oppfører ekstra murvegg rundt bygget med skytehuller. Det graves i gatene foran de tyske festningene, og det er i det hele tatt svært til aktivitet.

Åpningen av San Franciscomøtet.

Den internasjonale konferanse ble åpnet 25/4 her. De 1200 menn og kvinner som er med på konferansen, tok ett minutt taushet til ære for president Roosevelt. Konferansen ble åpnet av president Truman som i et kringkastingsbudskap fra Washington sa:

«Dere som er med på denne konferansen, skal bygge opp en bedre verden. I Deres hender hviler vår framtid. Vi kan ennå velge ett av to alternativer: å fortsette det internasjonale kaos eller bygge en verdensorganisasjon som kan trygge freden. Ved det arbeidet Dere gjør, må det bli sørget for at en ny krig blir en umulighet. Våre folk har gitt oss en viktig oppgave. De stoler på at vi vil oppfylle denne forpliktelse.»

En mener at Truman har fjernet mange vansker ved å understreke at konferansen ikke har til oppgave å skisere fredstraktaten, avgjøre territoriale spørsmål osv. Konferansen vil konsentrere sin energi og sitt arbeid utelukkende om det ene problem å danne en organisasjon til sikring av freden. Den skal sette opp det grunnleggende charter.

Like etter Trumans budskap presenterte konferansens leder, utenriksminister Stettinius Californias guvernør Warren og borgermesteren i San Francisco som holdt korte velkomsttaler. Deretter grep Stettinius selv ordet, og sa bl. a. at hver av de forente nasjoners vitale interesser krever at alle samarbeider for å sikre fred og frihet. Ikke en av de store nasjoner kan tillate seg noe annet enn å nå dette mål. Han understreket at det amerikanske folk betrakter San Francisco som det sted der håpene vil gå i oppfyllelse, der alle planer kan bli satt igjennom.

Konferansens generalsekretær Alger Hiss meddelte at sjefene for de 46 delegasjonene ville komme sammen torsdag morgen, og at det første plenums møte vil bli holdt om ettermiddagen.

Småplukk.

LONDON 26 APRIL: Den tidligere franske statsminister Edeuard Herriot er blitt befridd fra en fangeleir vest for Berlin.

PARIS 26 APRIL: Den almene oppfatning i offentlige kretser er at Petains plutselige tilsynekomst er den siste tyske manøvre, idet han ikke ville ha kunnet fare fra

Tyskland uten samtykke fra den tyske regjering. Trass i naziregimets sammenbrudd, skriver «Liberation du Soir», har tyskerne ikke glemt Frankrike. De har slynget sitt siste hemmelige våpen mot oss — Philippe Petain. Det gjør en klokt i ikke å glemme når hans sak skal fore. — «Resistance» skriver ironisk: For annen gang ofrer Petain seg for Frankrike. «Populaire» skriver: En kortesje på 9 biler fører ham til sin skjebne. En fangevogn ville være nok.

LONDON 27 APRIL: NTB i London melder i natt at finske tropper i går kveld drev den såkalte Lapplandsarméen — de siste rester av den — over grensen til Norge ved Treriksryösa øst for Skibotn. En stor del av tyskerne er gått tapt under retretten, men restene kom til Norge ved Skibotnlinjen, der en venter at den tyske armé i Nord-Norge vil stoppe opp.

SAN FRANCISCO 27 APRIL: Utenrikskommissær Molotov sa på en pressekonferanse i går: «Vi skal gjøre alt som står i vår makt for å løse det polske spørsmål uten unødig sommel og på grunnlag av Jalta-avtalen.» Men det er ikke noe lett spørsmål.

Omens and Profecies år 1600.

En fransk munk profeterte i år om lag 1600 følgende meget kortfattede gjengivelse. Disse profetier kom ut i bokform på fransk i 1880-årene. Senere kom de ut på engelsk, 1. opplag i 1914 (august) og 3. opplag i september 1915. Det er et eksemplar av 3. opplag som her siteres.

I begynnelsen av det 20. århundre framstår en monark i Luthers land — «den sorte örns land». Hans kjennetegn er at han stiger opp på sin hest fra den gale side, da han bare har en arm. Et annet kjennetegn er at han stadig tar Guds navn i munn. Han sier at i ham er Guds ånd steget ned. Ja, han er Guds representant. Han begynner en krig mot sin gamle arvefiende Frankrike, men vil gå gjennom et fremmed land. Han får hjelp fra en kristen fyrste fra det sørøstlige Europa. Verden vil hurtig erkjenne denne krig som Antikrists sak (flere detaljer om krigen sløyfes). Den kristne monark dør (1916) uten å forstå for hvis sak han har kjempet. Til slutt blir målet fullt for «den sorte örn», og han lider et forsmedelig nederlag og blir ført til det fremmede (Holland) og dør sinnssvovirret.

Det blir en tid med uro og revolusjoner. I midten av det 20. århundre vil det framstå en fremmed, ikke fyrste, som tilriver seg makten i Luthers land, «den sorte örns land» — (måtte på forhånd bli ansett som den høyeste urimelighet). Når dette skjer — «the cross will be broken» — korset blir brukket. Et annet kjennetegn er at han stadig snakker om den Allmektige. Han vil underlegge seg land etter land uten krig (en utenkelighet). Til slutt vil han begynne en krig. Han vil av verden hurtig erkjennes som manifestasjonen av Antikrist. På hans side vil det kjempe både kristne og hedninger, og likeledes mot ham kjempe kristne og hedninger. Han vil erobre halvdel av Frankrike med sverd — den annen halvdel vil overgi seg. Han vil trenge dypt inn i Russland og erobre hele Nord-Afrika. Hans viktigste våpen er hemmelig politi og angiveri. Til slutt er målet fullt også for ham, og han går fra nederlag til nederlag, men han får ikke lov til å slutte denne krig for «den franske hane» begraver sine sporer og «den engelske leopard» og «den russiske björn» sine klør i den sorte örns kjøtt, og han blir utslettet av jordens overflate. Det siste avgjørende slag vil stå i området Hamm — Paderborn. Dette slag vil være grusommere enn alle slag hittil. Luften, vannene, elvene, jorden, ja, under jorden, vil være rød av blod. Elver vil kunne oppdømmes av døde legemer så de vil ta et annet løp. Tyskland (som på munkens tid bare besto av småstater) vil oppdeles i 22 stater og vil ikke få noen här, flåte eller stridsvogner lenger, og folkene vil leve i fred og lykke og gjenoppbygges det som er blitt ødelagt.

NORSK FRONT.

Nr. 54.

Onsdag 2. mai 1945.

3. årgang.

F A L S K E M E L D I N G E R :

Igår var det atter ordentlig hausse på ryktenes börs. Helgens rekord ble slått med mange poeng. Det verste var at visse meldinger over svensk radio gav ryktene vind i seilene. I 11 tiden spredte det seg over hele byen meldinger om at Tyskland hadde kapitulert, at tyskerne evakuerte Danmark, at kongen var gjeninnsatt, men at ennå intet forelå om Norge. Smarte nyhetsformidlere fisket i rørt vann og hektograferte flyblad med overskrift: Fra Tidningarnes Telegrambyrå til NTB. kl. 11. — Her var en rekke fantastiske ting kommet til. Vi skal i et senere nr. få anledn. å gjengi hele dette kuriøse dokument. Det kan ikke være tale om annet enn at det er spredt i Oslo for å skape röre.

I offisielle kretser i London rettet man igår inntrengende henstilling om å vise tålmodighet med hensyn til det ventede tyske fredstilbud. Det tyder på at folks forventninger nå er så store at de truer med å distansere selve begivenhetene. De tre hovedfaktorer som vil bestemme det store öyeblikk da slutten skal proklameres er:

1. Vissheten om en tysk autoritet som overgir seg helt betingelsesløst til de allierte.
2. Lengden av den tid det vil ta før drøftelsene er ført til ende, og
3. Hvilket stadium drøftelsen er på, og det er ikke sikkert at det blir et tidlig stadium de tre stormakter finner å komme med en erklæring på. Stillingen i öyeblikket tyder på at det er sansynlig, men ikke sikkert at det vil gå dager før den erklæring kommer. Forutsatt at det ikke i sin intrefter vansker i drøftelsene vil det neste steget bli en henvendelse til Eisenhower som sammen med russiske representanter må kunne fastsette tid og sted for møte med Himmler eller hans representanter. På dette møte vilde tyskerne bli underrettet om de forente nasjoners maktmidler til å fremtvinge betingelsesløs kapitulasjon.

I informerte allierte kretser mener man at svenskene vil være i stand til å greie den omfattende avvepning av tyskerne i Norge og heller vil foretrekke denne lösning fremfor en forsinket svensk militær intervensjon mot tyskerne i Norge som den norske regjering nå åpent presser på for å få til. Dette er antagelig grunnen til svenskens siste nöling med å gi et positivt svar på Norges offisielle henvendelse om hjelp. Det er kanskje betegnende at en del av de tyske sivile administratorer i Norge hvorav mange sikkert er kvalifiserte til å betegnes som krigsforbrytere, nylig har trukket i militær uniform, formodentlig for å bli delaktig i en eller annen av de fordeler som innrømmes de militære når fiendtlighetene opphører. Det foreligger ennå ikke noen vitnesbyrd om at Himmler har gjort bruk av å stille i utsikt en avblåsning av motstanden i Norge og Danmark som et middel i sine forhandlinger om overgivelse. Men det er i all fall sansynlig, da det er vanskelig å se hvilke andre gode kort han har igjen. Himmler vilde ikke være den eneste höytstående nazist som vilde være takknemlig for et midlertidig tilfluktssted i Sverige, og det kan være at han regner med å kunne utnytte sin dobbeltstilling til å sikre seg noen beskyttelse for sin egen person. Som sjef for SS står han selvsagt överst på enhver liste over krigsforbrytere. Men som överste sjef for det tyske forsvar kan han håpe å redde skinnen med å undertegne når begivenhetene utvikler seg så hurtig som de gjør. Og når en husker på de fysiske vansker som er forbundet med å rense Norge for tyske tropper, vil et hvert forslag om å spare Sör-Norge for den ödeleggelse som tyskerne har anrettet i Nord-Norge, selvsagt ikke kunne avvises. Det er sansynlig at de tyske forhandlere vil be om en tid til å overveie de alliertes betingelser som de i öyeblikket ikke har noe kjennskap til. Selv om tyskerne kapitulerer, vil det antagelig ta en tid før alt er bragt i orden.

D A N M A R K . De danske politifolkene som tyskerne i sin tid sendte til Tyskland eller internerte i Danmark, har nå fått tillatelse til å gjenoppta sin tjeneste, opplyses på dansk hold i London. Denne nyhet støtter ryktene om at tyskerne forbereder seg på å evakuere sine tropper fra Danmark. Ellers er det ennå ikke skjedd noe som forandrer Danmarks militære eller politiske status. Men problemet med de tyske troppene i landet kan bli aktuelt med det første. Dette kan imidlertid bare skje i samband med en tysk kapitulasjons-tilbud. Et slikt tilbud er ennå ikke akseptert av de allierte. — I Stockholm mente man igår at de drøftelser som Folke Bernadotte fører med de tyske kretser om en tysk tilbaketrekning fra Danmark, kan betraktes som det første skritt for å prøve om Himmler er villig og i stand til å iverksette en kapitulasjon. — I en dansk krets er melding i svensk kringkasting ble det igår meddelt at en delvis tilbaketrekning av de tyske tropper ble innledet mandag i en rekke større danske byer, bl. a. Slagelse og Kastved. Troppene samles i grupper i utkanten av byene. I København ventet en at tilbaketrekningen skulde fortsette utover natten. Tyske Röde Korssoldater er kommet til København for å ta seg av de «tyske flyktninger.» Det gjelder bare

tilbaketrekning av militære. Det tyske politi og HIPO (Hilfspolizei, som er dansk), skal bli i landet ennå en tid. I sendingen ble det danske folk oppfordret til å vise besinnelse og ro og ikke bli skuffet om det ikke skulde komme noen offentlig deklarasjon i samband med tilbaketrekningen. Det ble videre understreket at tyske tropper fortsatt er på dansk jord og at de har sin fulle slagkraft.

FORHOLDSORDRE NR. 1 FRA HJEMMEFRONTENS LEDELSE.

Himmler, sjefen for SS og Tysklands mektigste mann, - som mer enn noen annen representerer viljen til motstand inn i tilintetgjørelsen - har tilbudt betingelsesløs overgivelse til England og USA. Tilbudet var uantagelig da det ikke samtidig var rettet til Russland, men det viser at sansynligheten for en samlet tysk kapitulasjon er blitt meget større. - I denne situasjon må ingen ved uoverlagte handlinger forringe utsiktene til en ordnet avvikling av den tyske okkupasjon i Norge. H.L. gir derfor følgende forholdsordre:

1. Undgå sammenstøtninger, og vær ikke med i demonstrasjoner av noen art. Opptre ikke utfordrende overfor tyskere eller NS.
2. Spre korrekt og nøyaktig de meldinger som gis over London Radio. Noter ned, stol ikke på hukommelsen. Stopp rykter og falskmeldinger. Fienden står bak dem.
3. Slapp ikke av på vanlige forsiktighetsregler. Husk at Gestapo arbeider til siste stund.
4. Følg de direktiver som i enhver ~~ny~~ ny situasjon blir gitt av Regjeringen, Overkommandoen og Hjemmefrontens Ledelse. Parolen er:

VERDIGHET - RO - DISCIPLIN.

Fra norsk front hjemme og ute 9

GRINI: Igår begynte forhandlinger mellom Norges Røde Kors og Gestapo om frigiving av gissler samtidig som Røde Kors vil be om å få overta forpleiningen av alle de andre politiske fangene på Grini. Forhandlingene har inntil dette skrives ført til at de professorene som ble arrestert høsten 1943 i samband med arrestasjonene og begivenhetene ved Universitetet, blir løslatt straks. Det samme vil skje med en del gissler som er satt fast uten at de egentlig har gjort noe galt, - i første rekke "mere fremtredende menn." En regner med at det vil være inntrått en hel forandring i dette spørsmål i løpet av idag. **DÖNNUM:** Som før meldt har politioffiser Dönnum påny vært utsatt for et attentat. 3 mann tok oppstilling i nærheten av hans bolig i Oscarsgate, der han og sjåffören hans sat i bilen. Den ene hadde maskingevær og de to andre hadde maskinpistoler. Det ble skutt ca. 80 skudd på 70 meters hold i det Dönnum skulde kjøre bort. Dönnum og to andre ble såret, og det ser ut til at Dönnum er blitt alvorligere rammet enn de fra først av antok. Attentatmennene var som sunket i jorden. **ANGIVERSKEN RUTH DAHL JOHANSEN,** Kampensgate 26, en beryktet angiverske, ble slått ihjel natt til tirsdag. **CHRISTMAS MOLLER:** Lederen for den danske frihetsbevegelsen, Christmas Møller, uttalte i en radiotale nylig bl.a.: "...Det har ikke alltid vært så lett å arbeide i vår frihetskamp. Det lå så nær å sammenlikne våre forhold med de norske. Det er jomklart at Norge så avgjort skulde bli det ledende landet, for de våget jo å si nei til nazismen, til Tyskland og invasjonen. Vi dansker kan sågar si at det er takk være den forståelse man i norske kretser har vist den danske sak, at stillingen nå er blitt den at Danmark og Norge er blitt nevnt å stå i samme kasus, og jeg har ikke noensomhelst tvil om at den felles kamp har ført våre folk nærmere hinannen enn noensinne tidligere.

NYHETER KL. 8 ONSDAG: Tyske kringkastingstasjoner har meddelt at Hitler er død, kjempende til det siste i Rikskanselliet. Eng. aviser føler seg ikke forvisset om at meldingen kan tas rent bokstavelig. Det kunde også tenkes å være ment å skulle skape en helteglorie om hans person. Det er også eiendommelig at man ikke nærmere presiserer tidspunktet og sted for der Führers død. - Før Hitler døde utnevnte han admiral Doenitz til sin etterfølger. I en radiotale oppfordrer denne til fortsatt kamp. Han er kjent for å være en hardkokt nazist.

I tysk radio sies intet om Himmler eller Göbbels. Folke Bernadotte møtte ikke Himmler under sitt siste besøk i Tyskland. Derimot hadde han visstnok hatt møte med Doenitz o.a. høye tyske offiserer. - Om situasjonen i Danmark kan ikke sies mer enn at den tyske kontroll der gradvis løsner. Man venter at Scavenius vil gå av med det første. Gestapo i Danm. brenner sine dokumenter. Foran Gestapohusene står biler lastet med mat osv. Tyskerne synes å flytte fra Sjælland over til Jylland. - Fra Norge foreligger ikke noe utover det tidligere meddelte.

Kampene i Berlin vedvarer. Russerne har tatt Charlottenburg og andre bydeler. I det siste døgn er 8000 tyskere blitt drept under kampene i byen meldes fra russisk side. Fangetallet såste døgn var 23000. - N. for Berlin har Rokossovskis styrker hatt fremgang og Stralsund er erobret. Russerne står 110 km. fra Rostock. - De allierte armeer i Sør-Tyskland har også hatt fortsatt fremgang. Den 3. amerikanske arme' står ca. 110 km. fra Linz.

De allierte tropper i Nord-Italia har oppnådd kontakt med Titos styrker ved Montefalcone. De allierte og tyskerne har blitt enige om at allierte skip med matvarer for hollenderne skal få løpe inn på Rotterdams havn.

Sør for Rangoon har de allierte foretatt en ny landgang.

NORSK FRONT.

Nr. 55.

Torsdag 3. mai 1945.

3. årgang.

NORGE OG DANMARK ER I SKUDDLINJEM.

Gjennem alle radioutsendinger går Norges og Danmarks navn stadig igjen nå om dagene. Problemet Norden er plusselig blitt høyaktuelt. Selve krigsskueplassene blir mer og mer sekundært stoff. Festningen "Nord" er nå det eneste faste "bolverk" tyskerne har tilbake. Og alle spør: må murene også her brytes med vold, eller vil tyskerne ta fornuften fangen. Radiomeldingene får snart håpet til å blusse opp i blåste blått, for så atter å bli avløst av pessimisme og tvil. Ingen vet noe sikkert. All logikk skulde dog tilsi at vi vil få friheten tilbake uten at en dråpe blod mer vil måtte ofres. - Vi tar her noen av de siste meldingene som tangerer problemet "Nord":

Fra Stockholm meldes at man med spenning avventer begivenhetenes gang etter at Quisling, Terboven og Böhme reiste til Lillehammer for å gå i enrom der. Det sies at det under de drøftelser som har funnet sted mellom den tyske minister i København og representanter for den svenske regjering skal være oppnådd enighet om tysk evakuering av Norge. Den tyske minister i Danmark, Dr. Bast, er gitt fullmakt til å handle på vegne av de tyske myndigheter i Norge ifølge, som det heter, "vanligvis godt underrettet hold." - Tre representanter fra det svenske utenriksdepartement deltar i drøftelsen. Den tyske garnison i Norge settes til omlag 300000 mann. I Norge er dessuten konsentrert noen hundre jagerfly og en ubåtflotilje. Disse stridskrefter betragtes som den vesentligste hindring for en tidlig avslutning av krigen. I Europa selv om Himmler eller en annen nazileder skulde overgi Tyskland. - Senere meldes fra London at ut på onsdagen tydet alt på at tyskerne ikke vil trekke seg ut av Norge på et tidlig tidspunkt. Det sies at der er ingen ytre tegn i Oslo på at tyskerne har endret sin holdning. De bygger fremdeles skyttergraver og motstandsreder. På velunderrettet hold her understreker man at det ikke har vært ført noen forhandling med sikte på å fjerne Quislingregjeringen og sette inn et administrasjonsråd. Hvis Quisling har rene og gode hensikter hvorfor overleverer han da ikke regjeringmakten i hendene på stortingets presidentskap som er folkets høyeste politiske makt-potens? Man kunde jo for å ha det formelle i orden la de medlemmene av høyesterett som takket av i 1940 rette en henvendelse til presidentskapet om dette. - Med hensyn til forhandlingene i København om Norge erklæres det at denne melding er mottatt med reservasjon i London. Man understreker at Dr. Bast, den tyske befullmæktigede i Danmark, neppe kan ha noen offisiell myndighet til å drøfte overgivelsen av de tyske styrkene i Norge. Dog mener man at han er talsmann for visse tyske kretser i Norge, men det hersker tvil om om disse har makt til å fremtvinge en overgivelse. De siste rapporter fra Norge, sies det, tyder på at både Terboven og Böhme har truffet tiltak for å gjennomføre Dönitz' ordre om motstand. - I Oslo var det hele onsdagen en livlig trafikk med militærtransporter av - - senger. Og dette la folk straks ut som at ja nå flytter tyskerne. Så lettvis går det nok dessverre ikke. Men la oss håpe at det var noe symbolsk i dette med denna sengtubtransporten.

HITLERS DÖD. "Dagens Nyheter" i Stockholm skriver onsdag: Det var en gledelig nyhet. En ånd fra Helvete er gått tilbake til det stedet den kom fra... Moskva reagerer bl.a. slik: Meldingen om Hitlers død er meget mulig et falsum som skal gjøre det mulig for ham å gå under jorden. - "Daily Telegr.": Verden er blitt renere og bedre nå etter at en mann som for millioner av mennesker har vært inkarnasjonen av frykt og grusomhet er forsvunnet.

NYHETENE TORSDAG MORGEN: De ty. hærstyrker i Italia og V. Østerrike har overgitt seg betingelsesløst. Ca. 1 million mann la ned våpnene kl. 14 onsdag. Stalin kunngjorde onsdag kveld at Berlin var erobret. General Weidling overgav seg med sin stab. Det var 70000 fanger. 60000 ty. arept der mens kampene pågikk. I Berlin ble bl.a. tatt til fange Hans Fritze, som var Göbbels stedfortreder. Han sa at Hitler og Göbbels hadde begått selvmord. - Britene har avskåret Danmark fra Tyskland. Lübeck og Warnemünde, Schwerin og Aagenow er tatt. - Russ. har tatt Rostock. Britene nådd Osternsjöen ved Wismar. - 7. amrk. arme' har tatt til fange feltmarskalkene von Rundstedt, Weichs (tidligere øverstbef. på Balkan) samt Sperle (som ledet flyangrepene på England.) - Am. står like ved Innsbruck. - Laval kom til Barcelona igår. Han ble her arrestert av de spanske myndigheter som vil stille ham til rådighet for de allierte nasjoner. - Kiel ble bombet 4 ganger av Mosquitos natt til torsdag. - 4 ty. kommandanter i danske byer har overgitt seg til borgermestrene. - Inatt påny kastet ned matvarer fra fly til befolkn. i Nederland, ialt er nå 4400 tonn kastet ned. - I en tale igår fremhevet Eisenhower motsetningene mellom Himmlers utsagn: Hitler var syk og vilde snart dø, - og Dönitz' uttalelse om at Hitler led helledøden. - Ø for München tok amrk. igår 8000 fanger.

NORSK FRONT.

Nr. 56.

Lördag 5. mai 1945.

3. åtgang.

S Å KOMMER TUREN TIL OSS.

I og med erklæringen av 29. april var det klart for alle at NS hadde tatt konsekvensen av det tyske sammenbrudd - og at Quisling åpnet konkursbehandlingen. Terbovens holdning brøst til å begynne med farten i utviklingen. Han la ned forbud mot offentliggjørelse etter at erklæringen var sendt byråer og avisene. Tidningarnes Telegrambyrås korrespondent hadde dog fått sendt ut et resyme - og enkelte av den fri presses organer kunde allerede mandag offentliggjøre den. Etter et par dagers forløp ble krisen akutt. Det ble direkte og indirekte forhandlet mellom London - Stockholm - København og Oslo. Tyngdepunktet ble forlagt til Danmark der Dönitz, Best og Terboven holdt rådslagning. Torsdag em. ble det kjent at Quisling var villig til å oppløse hirden og partiet, og til å begynne med avkjedige de mest forhatte av ministrene, herrerne Lie, Risnes og Stang. Det var åpenbart at alle parter ønsket krisen avvirket uten uroligheter og bråk. Fra norsk side ble dette dokumentert ved forhåndsordren til befolkningen om å iakttå ro og orden og undgå provokasjoner såvel mot tyskerne som NS. - Dönitz har på sin side selvsagt brukt det okkuperte Norge som en trumf i hånden for å oppnå lettelser i kapitulasjonsvilkårene.

Fredag ventet man at bylden skulde sprekke. En ventet kapitulasjon over hele linjen, og at Quisling kl. 19 skulde avlire sin svanesang i radioen. Det skulde etter bli en utsettelse - etter forlydende til idag. Hvorvidt utsettelsen skyldes spørsmålet svensk eller engelsk hjelp til å overvåke avvepningen av de tyske styrker kan det i dette øyeblikk ikke sies noe om. - Isteden kom kl. 20 meldingen om fullstendig tysk kapitulasjon i Holland, NV.-Tyskland, Helgoland, de frisiske øyene og i Danmark. I Danmark har man jo allerede britiske tropper innenfor grensen - og dessuten finns det væpnede loyale danske styrker. Dette er ikke tilfelle i Norge. Her må en da gå ut fra at enten svensk- eller britiske tropper må settes inn. Utsettelsen kan skyldes ønsket om at man foretrekker ordningen med britiske styrker. Dette vil i alle fall sikkert vise seg idag.

Vi får altså enda en liten ventetid. Av hjertet lykkønsker vi Danmark og Holland med befrielsen. Vi som selv har gjennomgått så meget kan så godt sette oss inn i hvordan de føler det. Vi håper av ganske hjerte at det ikke nå skal reise seg vanskeligheter som kan medføre krigerske forviklinger i Norge.

Etter all sansynlighet vil den illegale presse i de nærmeste dager ha oppfylt sin misjon. Det fri ord vil etter få sine vanlige talerør - etter at disse har fått den nødvendige omgang med såpe og lut.

MELDINGER.

Den norske regjering i London har skyndet seg med å forvise seg om at en evt kapitulasjon også kommer til å gjelde alle ty. styrker i Norge og Danm. Den brit. regjering skal ha gitt nordmennene garantier om dette. Nordmennene imøteser selvsagt utviklingen med optimistisk spenning. Ennå er ikke truselen som hviler over Norge helt borte. En tviler på om ty. har lyst til å kapitulere til de no. hjemmestyrkene. Formelt skal kapitulasjonen i Norge og Danm. gjøres til den all. overkommando, men da det i Norge ikke finnes all styrker i nærheten, er det teknisk vanskelig å ordne denne saken. Det er mulig at ty. kommer til å akseptere kapitulasjonen til no. eller svenske styrker som med begge parters samtykke rykker inn fra Sverige. Ennå gjenstår det også å se om quislingene og gestapotroppene vil komme til å godkjenne kapitulasjonen, men skulde de ikke gjøre det, vil de betraktet som franktirører. - Torsdag reiste Quislings offisielle "utenriksminister", konsul Stören, til København der han sammen med Dr. Best, Terboven o. a. ty. ledere konfererer om visse spørsmål i samband med utviklingen av quislingsregimet i Norge.

RESYME' AV NYHETENE TIL OG MED LÖRDAG MORGEN: Torsdag kom Dönitz og 5 andre ty. til Montgomerys hovedkvarter. Kl. 18 fredag undertegnet disse og Montgomery på Eisenhowers vegne den partielle kapitulasjon som ovenfor antydtes. Betingelsesløst. På 1 uke har 2 mill. ty. overgitt seg i S og N. Like etter sendte Eisenhower ut en proklamasjon om overgivelsen. Senere på kvelden kapitulerte også den ty. lommen i Magdeburgområdet. - Fra Köb. havn meldes at de delvis tyske styrker er i ferd med å overta administrasjonsapp. Ro og orden hersker. Den nye da. regjering vil bli utnevnt idag og vil bestå av 18 menn, 9 fra eldre regjeringer og 9 fra motstandsbevegelsen. - Det meldes om livlig trafikk nordover av ty. skip fra Danm., 50 av dem senket av fly. - 7. arme har oppnådd kontakt med am. 5. arme sørfra. Jubelen i Koh. er ubeskrivelig. Over Kallundborg ble i tiden 11-12 gjentagne ganger spilt den norske nasjonalsang. - - Vi får i dette øyeblikk vite at den trykte utg. av "Norsk Front" for idag blir forsinket grunnet maskinskade. Den kommer derfor dessverre ikke før mandag.

FINIS ADOLF HITLER

Adolf Hitler er død. Hele verden puster lettet. Muligheten for en meget snarlig avslutning av krigen er nå til stede i langt høyere grad enn etter Himmlers fredsføler i forrige uke, for nå er der Führer, den samlende toppfigur borte. Millioner av tyskere har fulgt Hitler til tross for at de ikke var absolutt enige i partiets program og metoder; de trodde nemlig på *mannen og mennesket* Adolf Hitler. Dette ble skrupelløst utnyttet i propagandens tjeneste, og Hitler ble for den enkle, jevne tysker stående som en slags halvgud, og til sist begynte Hitler selv å tro at han var det. Hvor ofte har han ikke i sine taler opptrådt som et formidlende bindeledd mellom den allmektige og det tyske folk?

Det er vanskelig å gi en rettferdig vurdering av Hitler nå; vi er alle ennå altfor oppfylt av hat til tyskerne og nazistene for det det har brakt over oss til at vi kan se de gode eller la oss heller si de forsonende trekk ved Hitler. Vi kommer vel sannheten nærmest ved å si at han delvis ble et offer for begivenhetene. Nærmest ved å tilfelle kom han med i et av etterkrigstidens Tysklands småpartier. Det var for så vidt likegyldig hvilket parti han ble medlem av når han først ble med i politikken, for med sine utvilsomme politiske evner ville han snart blitt den ledende mann i et hvilket som helst parti. I hans mangelfulle oppdragelse og utdanning og i det forkvaklede livssyn han fikk i sin ungdom, må vi nok søke grunnen til at han godtok de tvilsomme medarbeidere han fikk og de metoder partiet anvendte. I likhet med Quisling var Hitler *teoretikeren* som var hjelpeløs uten sine skrupeløse partifeller. Dette har vi tydelig sett i løpet av krigen; generalene og Himmler har grepet makten og mer og mer ignorert Hitlers befalinger. Ordren om å ta Stalin-grad var jo den mest kjente av Hitlers prestisje-ordrer, og likeledes den katastrofale ordre i fjor vår om å holde Dnjepr-linjen for enhver pris. På grunn av hans udyktig-

het i disse militære spørsmål ble han til sist satt helt utenfor. I Hitlers navn er alle tyskernes ugjerninger i denne krigen begått, enda Hitler selv ikke var mer sadist enn tyskere vanligvis er. Himmlers andel i ugjerningene er nok atskillig større enn Hitlers; dette uten på noen måte å ville frikjenne Hitler fra hans skyld, som jo er åpenlys for enhver.

Det som har vært Tysklands store ulykke, er den kjensgjerning at Hitler var så full av mindreverdighetskomplekser. Hans mislykte ungdom krevde oppreisning for enhver pris. Aldri ble denne hans årgjerrighet tilfredsstillt. Å bli partiets første mann var ikke nok, å bli Tysklands første mann var heller ikke nok; gud vet om han ville blitt fornøyd hvis han hadde blitt uinnskrenket hersker over hele verden. Denne Hitlers sykelige trang til selvhøvelse grenset til slutt inn på stormannsgalskap. Det har hans taler gitt tydelig bevis for.

Kanskje er det galt å si at han kunne ha reddet Tyskland hvis han ikke hadde hatt dette komplekset; for da hadde han ikke hatt det motiv som ble drivfjæren for all hans handlinger. Men man kan ikke fri seg for en følelse av at Hitler og hans bevegelse hadde muligheter for å skape et fredelig, lykkelig Tyskland. Ulykken ble at de hensynsløse og pågående elementene helt tok makten fra de idealistiske og positivt innstilte partimedlemmene. Hitlers stilling var skiftende: snart var han idealist, snart kynisk statsmann og demagog. Han var en eiendommelig blanding av «tåkefyrste» og praktisk politiker, men altså ikke praktisk nok til å kunne forhindre at makten gled fra ham over til folk som generalene og Himmler. Og da den uhemmede opprustningspolitikk ble besluttet, var i grunnen Tysklands skjebne allerede beseglet; for en sterk kontinentalmakt kan ikke i lengden føre krig mot motstandere som har verdensriker bak seg. Det skjønte ikke Hitler, og det ble hans og Tysklands ulykke.

TA DET MED RO! VIS VERDIGHET!

Krigens lenge ventede slutt nærmer seg raskt, faktisk raskere enn nøkterne iakttagere hadde regnet med. Det synes som Berlin likevel skal bli stedet hvor den symbolske sluttkamp skal utkjempes og ikke Sør-Tyskland. Himmlers fredsføler via Stockholm og sammenbruddet i Nord-Italia har skapt en overveldende bølge av seiersjubel i hele verden, og kanskje ikke minst her i Norge. Nest etter Tsjekko-Slovakia er jo Norge og Danmark de land som har vært besatt lengst, og det er jo ikke så rart at vi lengter etter den dag da vi atter kan være herrer i eget hus. At mange kan ha vanskelig for å skjule sin begeistring over de siste hendelser, er forståelig og tilgivelig, men hva som ikke er tilgivelig er den måte hvorpå mange ellers så fornuftige mennesker fullstendig taper hodet og utsprer de mest sinnssvake rykter, som alle selvfølgelig kommer fra «høyeste hold», «helt pålitelige kilder» eller aller helst fra London radio selv. Disse ryktetmakere som løper rundt som forvirrede høns, telefonerer land og strand rundt og sprer sine rykter på alle tenkelige og utenkelige måter, handler i direkte strid med den parole som er sendt ut fra Heimefrontens Ledelse hvor folk oppmanes til å opptre besindig, vise ro og verdighet

og for øvrig søke å unngå forstyrrelser av den offentlige ro av enhver art, så som demonstrasjoner, sammenstillinger, utfordrende opptreden overfor tyskere eller NS-medlemmer osv.

Til dem som ikke begriper meningen med dette, vil vi opplyse at vi for all del må unngå fullkommen unyttig blodsutgytelse nå i krigens tolvte time. Det gagnar ikke landet det aller ringeste at vi mister flere folk, og det tilmed i unyttige og uverdige sammenstøt. Så lenge tyskerne og Hirden bærer våpen er de i stand til å ta forferdelige represalier i tilfelle uroligheter. Vi har en enestående sjans til en fredelig avvikling av okkupasjonen; derfor må alle ryktetmakere forstå at det er en forbrytelse å fly rundt med slarveprat og opphissende rykter i disse kritiske dager.

Til alle som har radio og fri aviser.

Vis samme forsiktighet som hittil. Husk: Gestapo arbeider til siste stund!

INGEN PROVOKASJONER MÅ FINNE STED HVERKEN MOT TYSKERE ELLER NS. ALLE FLAGG TIL TOPPS.

rgang.

neral
fikk
skal være
ule
idig at
var i
il.- -
Begge-
lding
s kapi-
hold
mål om

andsbe-
de for
rene
ed den.
lassen
a engelsk
emennene
1." Ikke
ole hur-
fra Sve-
isk ju-
eringen
mot-
atiske

esente-
nter.
linger
men og
Praha
nte sted
.tyske
l.tysk
r over
r amrk.
d og
ra lei-
bake

orge.
gåraf-
veg ved
også
arg
måne
soldater
med å

N

MOT SLUTTFASEN

Fra Stockholm meldes 1 mai at grev Bernadotte sa på en pressekonferanse i dag at han ikke hadde med noe budskap da han i morges vendte tilbake til Stockholm fra Danmark, hverken fra Himmler eller Wehrmacht. Han hadde ikke truffet Himmler nå da han var i Danmark. Denne erklæringen gjentok Bernadotte i kringkastingen samme kveld.

Det forlyder at han traff sammen med representanter for tyske statsmakter og forsvar, bl. a. nevnes Dönitz og representanter for Quisling-regjeringen i Norge.

Fra London meldes 1 mai at samtalen mellom Himmler og Bernadotte har dreiet seg om kapitulasjon av de 300 000 tyske soldater som ennå er i Norge. Den svenske regjering skal i forståelse med de allierte i tilfelle være rede til å sende svenske styrker til Norge for å overvåke den tyske kapitulasjon. Svenskene skal da også opprettholde ro og orden inntil den norske regjeringen kommer fra London. Visse elementer blant de tyske styrkene i Norge skal ha gjort tilnærming til svenske mellommenn i samband med spørsmålet om kapitulasjon. Den svenske regjering har meddelt både de allierte regjeringer og den tyske om at tyske soldater som desserterer fra Norge vil få komme inn i Sverige og bli internert der til det etter våpenstillstanden kan bli avgjort hva som skal gjøres med dem.

Fra hovedkvarteret meldes at de tyske feltmarskalken List og Ritter von Leeb er tatt til fange i Partenkirchen der de bodde. List erklærte at han i 1942 var blitt fratatt sin kommando fordi han nektet å lede selvmordangrepet på Stalingrad og i brev til Hitler hadde kritisert det tyske felttoget i Russland. Leeb ledet de tyske troppene på Leningrad-fronten inntil sommeren 1942. Han står på russernes liste over krigsforbrytere for grusomheter i Estland.

Fra Motala kl. 17.20 1 mai: Det blir uttalt tvil om de tyske troppene virkelig skal ut av Danmark. I går gikk Gestapo amok mer enn noen gang før med skyting og massearrestasjoner i gatene i København.

«News Chronicle» skriver: «De allierte ville naturligvis helst se at krigen ble avsluttet uten kamp for å få Norge, Danmark og Nederland befridd. For å frigjøre disse land ville det kreves svære flåteoperasjoner. Det er mulig at tyskerne enno tror at disse land kan danne et grunnlag for «kjøpslåing»»

2 mai meldes at von Rundstedt er tatt til fange av 7. armé i et hospital i Tölz, 40 km sør for München.

Grev Schwerin von Krosigh er utnevnt til ny utenriksminister etter von Ribbentrop, som er forsvunnet.

Rettferdigheten innhenter Laval.

Fra Madrid meldes 2 mai: Den tidligere franske statsminister (også for Vichy-regjeringen) Laval som kom til Barcelona i fly, ble av general Franco bedt om å ha seg ut igjen av Spania. Senere meldes at Laval er blitt arrestert i Barcelona.

Drakampen mellom Himmler og Wehrmacht.

Himmler har politiet og SS under sin kommando i Norge og alle andre områder som kan by en fordel for Dönitz. — Dönitz må avvåpne dem om han ønsker å være sikker på sin egen stilling. I Norge er det mange SS-politimenner og Gestapomyndigheter, og antagelig 30 000 østerrikske soldater. Alle disse vil trolig foretrekke Himmlers politikk. Noe lignende er det med Schörner-fronten i øst. Det må derfor antas at den store kamp om makten nå raser bak de vaklende tyske frontene og vil sannsynligvis nå som helst kunne gå over i borgerkrig. Klimaks kan inntre når Himmler og de generaler som slutter seg til ham, gir ordre til å stanse ilden.

«Times» utenrikspolitiske medarbeider: «Ved å fort-

sette eller rettere sagt tilrane seg kontrollen over alle våpnede styrker utfordrer Dönitz direkte Himmler. Himmler blir ignorert i Dönitz' proklamasjon. Situasjonen er uklar og vil vedbli å være det til Himmler selv har talt. En venter at han når han taler, vil fradømme Dönitz enhver autoritet, skjönt det gjenstår om han på det nåværende stadium vil fortsette sine bestrebelser for å få slutt på krigen. Men fullt klar over at Hitlers død var nær forestående og at krigen er tapt, ser det ut til, at Himmler har satt seg i sving for å prøve å hindre at galskapen fortsetter.»

Himmler har underhandlet med forskjellige kretser innen den tyske vernemakt med henblikk på å undertegne et kapitulasjonstilbud. Det skal ha vært meningen at feltmarskalk Keitel skulle oversende kapitulasjonstilbudet på vegne av generalstaben, men han mangler kontrollen over de lokale kommandosjefer. En mener at Dönitz er avgjort motstander av betingelsesløs overgivelse. Hans argument er at den tyske flåten ikke kapitulerte ved slutten av forrige verdenskrig. Schörner som har kommandoen på den del av østfronten som ennå holder stand, skal også være imot overgivelse. Det samme skal være tilfelle med general Böhme i Norge. I Norge har Dönitz et flåtepersonale på 50 000 mann under den nye admiral Kranke som har avløst Ciliax. Lojaliteten hos hæren og luftvåpenet tør imidlertid være mer tvilsom. Det blir holdt for lite trolig at kampen om og kontrollen over Norge vil forløpe fredelig, og det synes som om sammenstøt mellom Himmlers tilhengere og motstandere er umiddelbart forestående. Norge er utvilsomt Dönitz' siste kort. Mister han dette kortet, vil det endelige sammenbruddet komme øyeblikkelig. Holder han derimot ut, vil seirens dag ikke komme så snart som en har trodd.

Sørfronten styrter sammen.

Fra London meldes 2 mai: De alliertes hovedkvarter i Middelhavet melder at fiendens land-, sjø- og luftstridskrefter, under kommando av general Vietinghof Scheel, har overgitt seg betingelsesløst til feltmarskalk Alexander. Fiendtlighetene opphørte kl. 12 i dag. Overenskomsten ble underskrevet søndag den 29 april. Det område som sto under Vietinghof Scheels kommando omfatter hele Nord-Italia til Isonzo-elva i nordøst og de østerrikske provinsene Vorarlberg, Tyrol, Salzburg, deler av Corinthia og Styria. Kapitulasjonen sies å omfatte om lag 1 million mann av 22 tyske og 6 italienske divisjoner.

Briterne har tatt Lübeck, og russerne har tatt Rostock og Warnemünde og fire andre større steder. Patton har nådd Inn flere steder.

Utviklingen i Danmark.

Fra London meldes 3 mai: En dansk sarkorrespondent som ikke har fått sende ut noen korrespondanse siden 1940 melder fra København:

Tyske tropper trekker seg ut av København, og de få som ennå er tilbake, forbereder seg på i all hast å fare fra byen i lastebiler og 10—12 dampskip. Jeg er i stand til å sende denne melding i kveld fordi de tyske militære, sivile og politiske myndigheter bryter sammen. All sensur er praktisk talt opphørt. All terror fra Gestapo er slutt. Gestapo er innkvartert i et av de tettest befolkede strøk i byen. Men de danske patrioter avventer signalet fra lederne for de fjerner de siste spor av nazipolitiets regime. Hundrevis danske patrioter henge ut danske og allierte flagg, og vi står ferdig til å ta imot utfriingsarméene når de marsjerer inn. Dönitz' budskap i går natt hadde riktig nok en oppkvikkende virkning på resten av de tyske troppene, men tusensvis av quislinger fra andre land reagerte annerledes og mange har dessertert og er gått under jorden. Etter at Dönitz hadde talt grep mange tyskere som trodde at saken var tapt ved Himmlers fredstilbud, til våpen igjen. Men kong Christian og skygge-regjeringen er forberedt på hva som helst.

Festningen Norge på vektskålen.

Det meldes 3 mai: Kansler Dönitz, Dr. Best i Danmark og rikskommissær Terboven, Norge, kom sammen til et møte i går, meldes Sv. Dagbl. Møtesiedet blir holdt hemmelig.

I og med regjeringserklæringen av 29 april, ble det åpenbart at selv Quisling var begynt å ro. Han følte at jordbunnen sviktet under ham, og innså det nytteløse i en fortsatt kamp. I erklæringen tilbyr han faktisk å tre tilbake til fordel for en «lovlig» regjering. De mange pene ord om NS og «regjeringens» arbeid er et svakt forsøk på å rettferdiggjøre seg. En venter at Quislings neste trekk blir å oppløse hirden og partiet, og med mellommenn å komme i kontakt med London. I den ensrettede pressen ble det torsdag bebudet en viktig radiomeddelelse om situasjonen. Det er vel her bomben utløses. Det forlyder at Quisling i første rekke er villig til å gi de forhatte ministre, herrerne Lie, Riisnes og Stang løpepass.

Berlins fall.

Stalins dagsordre av 2 mai fortalte at Berlin den 2 mai var helt ut på russiske hender.

Det var stor stemning i underhuset i går da Churchill meddelte at de tyske styrkene i Berlin hadde overgitt seg vilkårløst. Russerne tok 100 000 fanger i den tyske hovedstaden.

Ved de britiske troppers frammarsj i nordvest er Danmark blitt avskåret fra Tyskland.

Det russiske kommunikeet melder at Hitler, Goebbels og general Krebs har begått selvmord. Kommunikeet oppgir som kilde Goebbels adjutant Dr. Hans Fritsche, som er tatt til fange.

Meldingen om disse selvmord har vakt ny oppsikt i Moskva. Den alminnelig oppfatning er at en beklager at Hitler og Goebbels på denne måten har unngått rettsforhandlinger og en rettsvis straff.

Den tyske garnison i Berlin innstilte motst. kl. 15 (russisk tid) melder Moskva.

Sjansene for en hurtigere kapitulasjon enn et større under admiral Dönitz enn de ville være under Himmler, sier general Dittmar. Han sier videre at alle de tyske offiserkorps vil stå samlet bak Dönitz om å beslutte kapitulasjon. Men ellers kan krigen bare bli noen få dager, likegyldig hva som skjer.

Fra San Francisco meldes 3 mai: De fire som har besluttet at ingen flere skal innbys til å bli representert på konferansen, opplyses på autoritativt hold. De under-

FRA NORSK FRONT HEIME OG UTE

Fagernes i Valdres: Natt til 1 mai ble distriktsveterinær Balterud fra Bagn skutt i Hedalen. Han var på veg til et møte i bil. Da bilen var kommet vel seks kilometer opp forbi Nes i Hedalen, ble de stanset av en mann som rakte ut armen. Balterud trodde det var en som ville ha skyss, men mannen begynte å snakke om en ku som sto lenger borte ved veien. Balterud ble med bortover. Straks etter hørte sjåføren et skudd, og da han løp til, fant han Balterud liggende død i veien. Balterud var NS.

Oslo: Bokhandlerne i Oslo har ikke lenger lov til å selge Mein Kampf. Den er blitt beslagnet og opplagene inndradd av de tyske myndigheter, selvsagt.

Til heimestyrene fra Overkommandoen: Krigen er inne i sin sluttfase og de nærmeste dager kan bli skjebnesvangre. I denne siste tid innskjerper vi at ledelsen må vise ro og besindighet og styrkene en urokkelig disiplin. La ikke følelsene løpe av med dere slik at dere handler på egen hånd. Uoverveiede enkeltaksjoner må ikke finne sted. En slik handlemåte kan skape vanskeligheter og føre med seg ulykker som man ikke på forhånd kan ha oversikt over. Det er av den største betydning for heime-

strektes at dette ikke utelukker muligheten av at Polen skal kunne bli representert for konferansen slutter.

Fra London meldes 3 mai: Hamburg er av Gauleiter Kaufmann erklært å være en åpen by, og i dag kl. 12 rykket briterne inn i byen.

Den sveitsiske kringkaster melder at fru Mussolini er blitt nektet adgang til Sveits.

Torsdag kveld meldes at Montgomerys tropper har nådd Kielerkanalen. Kiel er erklært som åpen by. I Sønderjylland høres nå kanontordenen. ½ million tyskere overgav seg på nordfronten torsdag. Men i Kalundborg Radio oppfordret minister Speer likevel til å fortsette krigen.

Hva vil skje i nord?

Det meldes fra Washington: Fungerende utenriksminister Grew opplyste på en pressekonferanse i går at Himmler i forrige uke bad den svenske regjering om å arrangere et møte med Eisenhower for å forhandle om tyskernes kapitulasjon på vestfronten.

Grev Bernadotte fikk ikke noe svar av Himmler da han overrakte ham anglo-amerikanernes avslag.

Den danske statsminister Buhl sa onsdag i et telefonintervju med «Daily Mail»s korrespondent i Malmö, Ralph Hewins: «Vi har de facto fred her i Danmark i kveld.» Hewins erklærte at Buhl sa at alt er under kontroll. Vi venter bare at den tyske kapitulasjon skal bli effektiv. Gestapo er uvirksom. Vi venter på feltmarskalk Montgomery for min nye regjering offentlig overtar administrasjonen. Da Hewins spurte om han kunne få «utnevnelsen» i København lørdag, svarte Buhl: «Ja, jeg tror det.»

Ritzaus Bureau sier derimot at det ikke er inntrådt noen forandring i København. Byrådet ville ikke gå god for at intervjuet med Buhl er riktig. Det er ennå streng sensur. Det var helst ikke noen forandring å snakke om foreløpig.

General Lindemann, øverstkommanderende for de tyske troppene i Danmark, erklærte i går at det ikke foregår noen evakuering av tyske tropper fra Danmark, selv om det skjer en del forflytning. Det vil ikke bli tale om kapitulasjon. De tyske soldater i Danmark skal vite å gjøre sin plikt og følge ordre.

Ord for dagen.

«Wir werden siegen, weil uns Adolf Hitler führt.»
Goebbels.

rgang.

neral
fikk
skal være
ule
idig at
var i
il. —
Begge-
lding
s kapi-
hold
mål om

andsbe-
de for
rene
ed den.
lassen
a engelsk
emnene
1." Ikke
ble hur-
fra Sve-
isk ju-
geringen
mot-
tatiske

esente-
nter.
linger
men og
Praha
nte sted
. tyske
l. tyske
r over
r amrk.
d og
ra lei-
bake

orge.
gåraf-
eg ved
også
rg
sune
soldater
ed å

AN

INGEN PROVOKASJONER MÅ FINNE STED HVERKEN MOT TYSKERE ELLER NS. ALLE FLAGG TIL TOPPS.

SS-General Rediess hovedkvarter i Glitnegården, Oslo. Hakekorsflagget på halv stang i anledning Hitlers «helte-død». Nye murer med skyteglugger er oppsatt rundt bygget.

Politiets stilling.

Etter tyskernes overfall i 1940 kom det norske politi i en vanskelig stilling. I den opphissede stemning de uvante begivenheter hadde skapt, mente folk flest at politiet bare gikk tyskerne og NS til hånd, og at det eneste riktige ville være at politiet gikk av. De som mest høylytt krevde dette, var som oftest de som hadde minst kjennskap til politiets arbeid og som tenkte minst på hvilket administrativt kaos det ville bli hvis tyskerne med sin minimale organisasjonsevne og ufullstendige kjennskap til norske forhold skulle overta politiets arbeid. For dette var vel å merke for nazifiseringen av politiet begynte. En mann som politimester Welhaven måtte døyе mange ubehageligheter fordi han ble stående i sin stilling for å hindre tysk innblanding i norske, sivile anliggender. Et nærliggende eksempel på hvordan forholdene kunne blitt her hvis politiet hadde streiket i 1940, er forholdene i Danmark etter at det danske politi ble sendt til Tyskland i fjor. Tilstanden i København er slik at svenske korrespondenter kaller byen for «Europas Chicago». Det er praktisk talt folketomt på gatene etter kl. 20, for ingen tør gå ute senere på grunn av de lovløse forhold. Tyskerne har selvfølgelig ikke maktet å gjøre det minste for å skape ro og orden og rydde opp i forbryster- verdenen som fortrinnsvis rekrutteres fra Schalburgkorpset (eller omvendt).

Da nazifiseringen av politiet begynte med opprettelsen av Sikkerhetspolitiet og lignende underbruk av Gestapo, ble ordens- og kriminalpolitiet utsatt for sterkt press. Det ble truet med avskjedigelse hvis man ikke meldte seg inn i NS, den «norske hilsen» ble obligatorisk osv. Det var likevel forbausende få som gav etter; i Aker Politi var det hovedsakelig folk av typen Askvig og Schartum — den senere så bekjente «tåkefyrste» — som meldte seg inn i partiet. De som ikke gjorde dette, ble til tross for alle trusler likevel sittende i sine stillinger og skjøt fremdeles sitt arbeid med sivile norske saker på en korrekt måte. Disse sistnevnte politifolk er vel blant de få som vil bli igjen etter den utrensning som vil finne sted umiddelbart etter befrielsen, altså om ikke så svært lang tid.

De aller fleste av de politifolk som er blitt ansatt etter 9 april 1940 er tvilsomme papirer. Selv ordens- og trafikklpolitiet er blitt «beriket» med en mengde mindreverdige individer; se bare på de typene som henger i gatekryssene og «dirigerer» trafikken. Deres yndlingsbeskjeftigelse er å prate med venner og bekjente, fortrinnsvis av dagdriver-typen, hvilken de øyensynlig selv for ikke så svært lenge siden tilhørte. Den verdighet og anseelse politiet tidligere hadde, er fullstendig gått tapt. Det vil gå lang tid for politiet atter får den plass i folks bevissthet som det hadde for krigen, nemlig som et organ hvis oppgave det er å

beskytte den menige mann mot lovløse elementer, og ikke som nå et organ til beskyttelse av de lovløse elementer som har tilranet seg makten mot den menige manns vilje.

Trygve Lie's tale på San Francisco-mötet.

Utenriksminister Trygve Lie holdt 1 mai en tale på San Francisco-mötet. Han uttalte:

«Når tiden er inne, er vi overbevist om at de nord-europæiske land vil ønske å slutte seg sammen med denne store familie av nasjoner. Norge er bare det nordligste europæiske land blant de forente nasjoner, og vi skulle være mer enn glad om våre «søster-nasjoner» kunne ha vært representert her i dag. Vår sympati går videre til våre venner i Danmark som under vanskelige forhold tappert har satt seg opp mot den felles fiende akkurat som vi selv. Det er min faste overbevisning at seiren som snart vil bli vunnet, bare ble muliggjort ved det tillitsfulle samarbeid mellom stormaktene, og jeg mener at det er av vital betydning at freden og sikkerheten i framtiden blir bygd på det samme grunnlag. Vi nordmenn er kommet hit for å hjelpe til, ikke for å servere negativ kritikk. Skjønt beslutningene på San Francisco-konferansen ikke vil stå i samsvar med alle våre ønsker og idéer, håper vi at oppbyggingen av den nye sikkerhetsorganisasjon vil bli begynt under slike forhold at den fortsatt vil få høve til å utvikle seg. For vårt folk som har levd under tysk okkupasjon, er det av den største betydning at et av prinsippene for organisasjonen blir de bestrebelse som det er gitt uttrykk for i de forente nasjoners deklarasjon — bestrebelse på å forsvare liv, frihet, uavhengighet og religionsfrihet, for å vareta menneskehetens rettigheter. Fast tillit til sosial rettferd og en ikke vaklende tro på de elementære rettigheter og friheten, en tro som er fast forankret i våre tradisjoner — har vært den klippe som naziangrepene mot vår overbevisning har strandet på. Våre brødre og sønner kjemper og dør fordi både de og vi elsker rettferd og human anstendighet mer enn fred. Det daglige brød blir som en stein hvis det ikke spises i frihet.»

«Aftenposten» ror.

«Aftenposten»s rolle som politisk underholdningsavis er sterkt i avtagende. Den populære 2. side med de herostratiske berømte ledere er nå bare en svak avglans av hva den var for. Den siste «propaganda-linje» er et ynkelig forsøk på roing; det er nøytralitetsplanken den druknende «Aftenpost» forsøker å redde seg i land med. Antagelig ville et halmstrå gjort atskillig bedre tjeneste. Det påstås iherdig at Norge har vært nøytralt helt siden Kongen og regjeringen forlot landet i 1940, at Quisling bare har handlet på vegne av partiet når han har handlet med tyskerne osv. En frontkjemper skriver at han har deltatt på Østfronten for sin private overbevisnings og fornøynelses skyld og at han derfor på ingen måte er forræder. Og mye mer i samme dur.

Det hele er en simpel spekulasjon i at folk skulle være blitt så sløvet i sin tankegang av all propagandaen i disse årene at de ikke lenger kan huske de faktiske begivenheter og forhold. Men denne spekulasjon slår nok dessverre for «Aftenposten» grundig feil. Så stor innflytelse har denne avis dog ikke hatt på vår tankegang. En behendig begrepsforvirring i slike ting kan man lykkes med overfor tyskere, men ikke overfor normale nordmenn. Denne påstanden om at Norge skulle ha vært nøytralt helt siden 10 juni 1940, er i grunnen for latterlig til at vi behøver å gjendrive den. Hva vi derimot med glede merker oss er at nazipressen nå er sunket så dypt og er blitt så utvannet at den i fullt alvor prøver å servere slikt sprøyt. Og hva vi også med glede merker oss er at selv herrene Flood og Endsjø nå har fått øynene opp for at Tyskland kanskje likevel ikke vinner krigen, og at det er best å begynne å ro. Det må man virkelig si er litt av et fredstegn!

Red.: Lasse Karlsson.

NORSK FRONT.

Nr. 58.

Mandag 7. mai 1945.

3. årgang.

MAN VENTER OFFISIELL MELDING OM KAPITULASJON I NORGE.

Hverken lørdag eller søndag bragte den meldingen som hele verden nå venter på. General Böhme satte forbud mot at Quisling holdt tale på fredag som meningen var, og Quisling fikk ordre om å innfinne seg i Böhmes hovedkvarter på Lillehammer. — Det meldes at hirden skal være blitt militarisert og at Böhme har overtatt kommandoen av den. Hirden skulde da bære gule kjennetegn med "Wehrmacht." På NS-hold benektes visstnok dette, men man erkjenner samtidig at Quisling ble nektet å tale fredag. Først lørdag kl. 19 holdt Quisling sin tale og den var i det vesentligste en gjentagelse i forflatet form av "regjeringserklæringen" av 29. april. —

Søndag kl. 11-13 var det møte på slottet. — er deltok "regjeringen," Virvar Sæther, Beggerud, fylkesførerne og landslederne. — Når det drar så lenge ut før den offentlige melding om kapitulasjonen kommer, bør en i denne forbindelse huske på at den tyske sørfrontens kapitulasjon ble undertegnet søndagen, men offentliggjort først onsdag. Det er så mange forhold som her kan spille inn. I innvierte kretser mener man dog at det bare kan være et spørsmål om timer før det ventede budskap kommer.

DANMARK.

General Eisenhower sier i et kringkastingsbudskap til den danske motstandsbevegelse at general Ebbe Gortz er blitt godkjent som øverstkommanderende for de danske motstandsstyrker. Budskapet oppfordrer alle dansker til ubetinget å lyde ordrene fra denne sjef som har de alliertes fulle tillit — og ber dem om å undgå sammenstøt med den slagne fiende. — Det meldes at da de første engelske offiserene lørdag kom til flyplassen ved København, ble de mottatt med enestående hyldest. Flyplassene var da alt overgitt. Da engelskemannene senere passerte Domhuset, ble det skutt på dem fra de tyske vaktpostene. Engelskmennene fortsatte imidlertid til Dagmarhus der Gestapo ba om unnskyldning for "missforståelsen." Ikke før var engelskmennene kommet inn i Dagmarhus så tok snikskytingen til igjen. Men den ble hurtig bragt til taushet. — Lørdag kveld kom den danske brigade (de danske politifolk fra Sverige til København over Helsingør og Hellerup fra Sverige. De ble mottatt med fantastisk jubel. — Wilhelm Buhl har dannet den nye danske regjering. Det var hensikten å gjøre regjeringen så representativ som mulig. Den består derfor av 18 medlemmer, hvorav halvparten er fra motstandsbevegelsen. Buhl har vært statsminister tidligere og er leder av det sosialdemokratiske parti, det største parti i Danmark.

Det meldes at hele Praha er i hendene på den tsjekkiske nasjonalkomite' som representerer den tsjekkosllovakiske regjeringen i Kosice. Tyske tanks innringet Praha fra alle kanter. Senere meldes at fiendtlighetene opphørte fra kl. 6 søndag morgen, og at det var forhandlinger igang med tyskerne med sikte på den tsjekkosllovakiske regjeringens overtagelse av makten i Böhmen og Mähren. — Amerikanerne har fullført omringningen av Pilsen og støter nå videre fram mot Praha som ligger 80 km. fra Bilsen. — Russerne har tatt Swinemünde og Penemünde. På sistnevnte sted lå en stor tysk prøvestasjon for V - våpen. — 1. franske arme' har tatt til fange tidl. tyske statsminister uten portefølje og tidl. tysk ambassadør i England, baron v. Neurath og tidl. tysk ambassadør i Italia, baron v. Mackensen. V. Neurath som etterfulgte Heydrich som protektor over Böhmen og Mähren, står øverst på listen over krigsforbrytere. — Dypt inne i Alpene har anmrk. tatt en hemmelig fangeleir og utfridd de tidl. franske statsministre Daladier og Reynaud og generalene Gamelin og Weygand. Schussnigg og Leon Blum var i all hast blitt ført bort fra leiren av tyskerne. — Tyskerne forsøkte å sprengte Sim plon-tunnelen for de trakk seg tilbake fra Italia.

MANDAG FM. MELDES :

Det meldes offisielt at den tyske kapitulasjon er umiddelbart forestående også i Norge. Kapitulasjonsdokumentene er allerede undertegnet. Den tyske minister i Stockholm hadde igår aftes en samtale med general Böhme ved grensen. Det heter at de tyske tropper skal overgi seg ved den svenske grense. En stor leir er etablert ved Arvika. Terboven har resignert. Rediess er også gått av. Quisling skal sitte til han blir avløst av den lovlige regjering. — Over Flåmsburg Radio har Dönitz beordret alle ubåter om å innstille fiendtlighetene og gå tilbake til sine baser. Krysserne "Nürnberg" og "Eugen" har overgitt seg til Montgomery. De 200000 tyske soldater i Danmark skal marsjere til den tyske grense og bli avvepnet der. Dönitz endte sin tale med å si at videre motstand er umulig. — Prag radio melder at hjelp er kommet til byen.

CHURCHILL SKAL TALE I PARLAMENTET TIRSDAG. BØHMER TROPPAR OG MAN GÅR UT FRA AT NÅR HAN HOLDER TALEN VIL KRIGEN I EUROPA VÆRE OVER.

RO, ORDEN OG DISIPLIN MÅ IAKTAS — OGSÅ NÅR KAPITULASJONEN MEDDELES OFFISIELT.

INGEN PROVOKASJONER MÅ FINNE STED HVERKEN MOT TYSKERE ELLER NS. ALLE FLAGG TIL TOPPS.

Historiens lærdom

*Ung må verden ennu være
slektens sags lange lære
ennu kun dens vuggesange
og dens barndoms eventyr.*

Wergeland.

Nazi-Tysklands dager er slutt. Nok en gang har et erobrerrike oppstått med eksplosiv hurtighet, for så å gå under like raskt som det oppsto. Det synes som om menneskene ennå ikke har forstått at et stort rike bare kan skapes og bevares ved mange generasjoners planmessige og målbevisste arbeid, og ikke ved få års militære operasjoner. De paralleller det i dag faller mest nærliggende å trekke er: Napoleons Frankrike — Hitlers Tyskland og det romerske rike — det britiske imperium. Slike historiske sammenligninger innebærer naturligvis alltid en fare for skjemativering, men tendensen er tydelig; gang på gang viser historien oss hvor ustabile erobrerriket er, hvor fort usurpatorer blir styrtet.

For å forstå Hitlers Tyskland må vi, i likhet med hva nazistene alltid har yndet — gå tilbake til tiden etter den første verdenskrig, og sette oss inn i forholdene i Tyskland på den tiden. Krigen var tapt, keiserdømmet styrtet; for første gang i sin historie skulle det tyske folk få styre seg selv. For første gang på mange generasjoner fantes der ikke noe hemmelig politi. En fri demokratisk forfatning sto til rådighet. Men samtidig var forvirringen på alle områder, ikke minst på det økonomiske — stor. Krigen hadde satt sine tydelige spor. Var det da noe rart at det gikk som det gjorde. Tyskerne kunne ikke og hadde heller ikke den ringeste forutsetning for å kunne forstå hvorledes de skulle bruke sin nyvunne frihet. Til alle tider var de blitt styrt av embetsmenn, under forhold som meget minner om enevoldstiden her i landet. «Vi alene vite,» og folket fant seg i det bare det hadde sitt daglige utkomme og en keiser og en gud å tilbe. Det var derfor nesten en selvfølge at det var embetsstanden som rekruterte det nye styre, da det politisk indolente og uvitende folk lite brydde seg om sitt nyvunne selvstyre. Det hadde ikke blitt langsomt modnet politisk slik som f. eks. det norske folk har blitt gjennom det kommunale selvstyre. Derfor ble Weimarforfatningen ikke på noen måte det som dens forkjempere hadde tenkt seg at den skulle bli, og det fordi det nye styres menn totalt manglet forståelse og sympati for forfatningens grunnleggende demokratiske idéer. De så i Weimarrepublikken bare en annen form for det gamle embetsmannsstyre, riktignok litt mer liberalt, men likevel ikke innebærende noen særlig fare for standens maktstilling. I riksdagen kunne folket gjerne få leke seg så mye det ville med alle sine småpartier og debatter, men når det kom til stykket, når beslutningene skulle settes ut i livet, da satt de gamle embetsmenn der i alle ledende stillinger og skaltet og valtet etter eget forgodtbefinnende. Slik var i meget grove trekk Weimarforfatningens skjebne. Når så dertil kom at de ledende menn ikke holdt mål med de problemer de ble stilt overfor, særlig etter at verdensdepresjonen hadde kastet sin slag-skygge også over Tyskland, er det ikke så rart at folket begynte å rope på en sterk mann som kunne ta ansvaret og byrdene fra det, avsette de udugelige embetsmenn og

politikere og hensette folket til den lykksalige politiske uvitenhet og uvirksomhet som det var vant til fra keiser-tiden. En av dem som best forsto hvordan stemningen i folket var og som på den dyktigste måte fisket i de rorte vanne, var Adolf Hitler og hans menn, og da særlig Goebbels. Deres partiprogram var fylt av gylne løfter, løfter som de selv nok ikke alltid var klar over hvordan skulle oppfylles. Men de gav det hele en slik form, og omgav det med så mange ting som talte til den alminnelige tyskers hjerte — oppmarsjer med flyvende faner og klingende spill, massemøter, slagsmål med motstandere, uniformer og våpen — at de faktisk klarte å skape en brennende tro på framtiden og et sterkt, lykkelig Tyskland og en følelse av fellesskap og samhold som har vært en av de sterkeste pillarer i det byggverk de skapte — det tredje rike. Selv om en mengde mindreverdige individer sluttet seg til partiet — ikke minst etter maktover-tagelsen — er det ikke til å komme bort fra at for millioner tyskere fikk livet et nytt innhold, de fikk noe å tro på; og er det noe menneskene trenger til så er det vel det, å ha noe å tro på og se fram til. Å erkjenne dette, at nazistene faktisk gav tyskerne tro på seg selv og fram-tiden, har vært noe av det vanskeligste for oss utenfor-stående. Vi har hatt tilbøyelighet til bare å ville se de gale sidene ved regimet, og de har ved gud vært forfer-dende nok. Men en sak har alltid noen gode sider, selv om de kan være vanskelige å oppdage, i dette tilfelle til og med svært vanskelig. —

Nazistene skryter nå i sammenbruddets time av at de har klart å mestre arbeidsløshetens problem. Det er en sannhet med store modifikasjoner. Når man setter mange millioner unge menn til arbeidstjeneste og militærtjeneste, og når man samtidig setter i gang en gigantisk opprustning, kan nok noen hver klare å mestre arbeidsløsheten. Men en slik løsning er jo slett ingen løsning, bare en utsettelse inntil alle problemer i den retning løses av det gamle, velprøvede middel: krig. Ved en krig håpet Hitler og nazistene å kunne erobre så store landområder at alle arbeidsledige tyskere skulle kunne få beskjeftigelse der, og da fortrinnsvis som ledere og organisatorer. En tale Terboven holdt i Stortinget for et par år siden for 300 norske forretningsfolk, viste tydelig dette. Dog skulle vi nordmenn på grunn av våre rene germanske avstammning få lov til å delta i dette «koloniseringsarbeid» som for-trinnsvis var tenkt henlagt til Russland. Med andre ord, helt siden maktovertagelsen har nazistenes politikk vært en erobrerpolitikk; først måtte Tyskland selv bli sterkt og slagkraftig — en utvikling man klarte å gi skinn av fredelig gjenreiseing — og siden skulle naboene slås ned brutalt og lynsnart. At dette skjedde har vi jo selv ganske grundig fått føle.

Også på det sosiale område skryter nazistene av at de har utrettet så mye; men det har vært svært meget reklame. Det ble slått på stortrommen ved alle mulige anledninger for å imponere utlendingene så vel som tyskerne selv. Det kan ikke nektes at der f. eks. på boligbyggingens område ble gjort atskillig godt arbeid (som likevel kunne vært utført like godt av et demokratisk styre). Hva de sosiale trygdeinnretninger angår, medgav jo tyskerne selv da de kom hit i 1940 at de hadde meget å lære av oss. Tilfak

Kapitulasjonen i Danmark

København: Dansk kringkasting sendte lørdag ut en tale av kong Christian som hilste befrierte, de allierte makter. «Det danske folk,» sa han, «har holdt urokkelig sammen under den tyske okkupasjon. De kommende måneder vil bringe mange vanskeligheter og vil kreve ofre av oss alle. La oss sammen ta på oss og bære disse byrder som tiden pålegger oss. Jeg ber alle mine landsmenn om å holde sammen og vise regjeringen, som i dag er utnevnt av meg, den nødvendige tillit for løsningen av de kommende oppgaver. Under disse trykkende år har det vært min alvorligste bønn at vi måtte oppleve denne befrielsestid sammen, og det er gått i oppfyllelse. Jeg ber i dag at vi må vise oss verdige til den barmhjertighet som Gud har vist vårt fedreland og at vi sammen må legge grunnlaget for et fritt og trygt Danmark i framtiden. Gud velsigne vårt gamle fedreland.»

Den nye danske regjering har fått følgende sammensetning:

Statsminister: Vilhelm Buhl, sosialist.
Arbeids- og sosialminister: Hans Hedtoft-Hansen.
Finansminister: Hans Christian Hansen, sosialist.
Minister for offentlige arbeider: Karl Pedersen.
Forsvarsminister: Ole Björn-Kraft, leder av det konservative parti.
Handelsminister: Wilhelm Fiebiger.
Innenriksminister: Knud Christiansen, liberal.
Landbruksminister: Erik Eriksen, liberal.
Undervisningsminister: Hansen (kun dette ene navn).
Utenriksminister: Christmas Möller.
Minister (for special affairs): Professor Mogens Fogh.
Justisminister: Busch-Jensen (høyesterettsadvokat).
Kirkeminister: Arne Sørensen, framskrittvennlige konservative parti.
Transportminister: Alfred Jensen.
Minister (abroad): Henrik Kauffmann (dansk minister i U. S. A. og på Grønland).
Ministre uten portefølle: Axel Larsen (judge prode) og Juel-Christensen.

Den nye danske statsminister, Vilhelm Buhl, har vært statsminister tidligere og er leder av det sosialdemokratiske parti, det største parti i Danmark. I en kringkastingsmeddelelse om den formelle dannelsen av regjeringen sa Buhl: «Det har vært hensikten å gjøre regjeringen så representativ som mulig, og den består derfor av 18 medlemmer, hvorav halvparten er fra motstandsbevegelsen. Et mindre kabinett på 10 medlemmer vil bli opprettet for å ta seg av de presserende problemer. Danmarks demokratiske konstitusjon er nå enda en gang ved full kraft. Oppgjøret med dem som ikke har vært klar over sitt

som «Kraft durch Freude»-reisene og lignende er dog atter noe hvor vi kan lære av tyskerne. Det er slike enkelte gode småting som vil bli stående som de få positive nyskapingene nazismen har frambrakt. Den franske revolusjon utartet i Napoleon; dog ble noe tilbake. Frihetstankens sed var sådd i Europas folk. Den tyske revolusjon utartet i Hitler. Dog har også den etterlatt seg sin sed. Det kan være vanskelig i dag sikkert å si hvilke av nazismens frambringelser og idéer som vil leve videre; men ett har vi lært, nemlig hva samhold og begeistring for en felles sak kan utrette av underverker. Det kan ikke minst vi som i dag står som seierherrer sanne. Hvordan hadde det vel sett ut i Europa i dag hvis ikke frihetens sak hadde tent vår begeistring og offervilje?

At utviklingen i Tyskland kom inn i et så galt spor er en stor tragedie, for den opprigitte og gode vilje til å gjenreise fedrelandet var til stede hos millioner av tyskere. I dag står det tyske folk midt i ruinene av sin livs-

nasjonale ansvar, vil bli foretatt hurtig og strengt, men rettferdig. Frihetsrådets styrker har overtatt det midlertidige ansvar for arresteringen og interneringen av alle samarbeidsmenn. Disse vil senere bli overlevert til det regulære politi og bli stilt for lovlige domstoler.»

Den første som frihetskjemperne sikret seg i Roskilde, var Schalburg-korpsets tidligere sjef, K. B. Martinsen. Han oppholdt seg i sin heim i Roskilde og forsøkte ikke å gjøre motstand.

Engelskmennene kommer.

Kl. 16,45 fløy de første engelske fly inn over København. En formasjon på åtte mindre maskiner kretset rundt om hovedstaden mens tre større maskiner søkte inn til Kastrup lufthavn med medlemmene av den allierte kontrollkomisjon under general Dewings. Etter mottagelsen i lufthavnen kjørte kommisjonens medlemmer i åpne biler gjennom byen eskortert av vogner med frihetskjemper. Langs hele ruten ble bilene hilst med begeistring av byens befolkning. Kommisjonen tok inn på hotell d'Angleterre, hvor det engelske flagg straks etter ble heist. Kommissjonen består av 14—15 offiserer og om lag 10 korrespondenter. Konsul Stören var på hotellet da kommisjonen kom dit.

Politigården er nå rømmet av tyskerne, og en del danske politibetjenter har allerede tatt den i besittelse. Det ventes at hele politigården i kveld eller i løpet av natten vil være besatt av det danske politi.

Den nye regjering ble først presentert for kongen med en times forskinkelse, idet første gang man ville kjøre til Amalienborg, ikke kunne komme gjennom på grunn av skyting.

Tönder: De første engelskmenn innfant seg i Tönder ved middagstid lørdag. Et britisk fly kretset i lav høyde over byen og landet på en mark i nærheten. Kort etter nådde flyverne torget i et triumftog. Sterke skuldre bar dem gjennom menneskemengden til Rådhuset hvor de ble hilst velkommen av borgermesteren. Det viste seg å være en presserograf fra Royal Airforce's pressetjeneste, löyt-nant Pincardson og med löytant Wilson som pilot. De var startet fra en flyplass i Westfalen.

Det meddeles lørdag kl. 15,30 at der siden fredag aften er innbrakt på sykehusene i København 34 drepte og 114 sårede. Det er sivile dansker og frihetskjemper.

anskuelse; det tør knapt tenke på framtiden, for det har blitt lært at taper det går kulturen under, og alle onde og sataniske krefter slippes løs. Det eneste som kan overbevise tyskerne om noe annet er *kjensgjerningenes tale* gjennom seierherrenes opptreden og evne til å løse de vanskelige problemer framtiden vil bringe så vel det tyske folk som seierherrenes egne folk. *Bare ved det gode eksempel makt kan vi ha håp om at tyskerne engang vil innse at vår sak var og er den beste.* La dette være denne krigens lærdom for oss alle, men la oss heller ikke glemme hva samhold og arbeid for den felles sak betyr, eller rettere, hvor *livsnødvendig* dette er. Hvis vi kan ta lærdom av denne krigen, og innse ikke bare feil, men også dyder hos våre motstandere, vil den tross alt ikke ha vært forgjeves, men ha brakt menneskeheten et skritt framover mot den fulle forståelse og det samarbeid vi alle håper det engang vil bli mellom alle jordens folk, om ikke i vår tid, så iallfall i våre etterkommeres. —

Blendingen oppheves.

Innenriksministeriet har i dag utstedt en kunngjøring hvorefter blendingsbestemmelsene straks oppheves i Danmark.

Det første ministermøte.

Lørdag kl. 9 trådte medlemmene av den kommende danske regjering sammen til et møte under ledelse av statsminister Buhl. Disse var dog ikke til stede med en gang, men etter hvert som de kom, ble de livlig hyldet av folkemengden, som hadde tatt oppstilling foran Christianborg slott. Inngangen til utenriksdepartementet var sterkt bevoktet av frihetskjemper. Kl. 9,30 mangdet det bare 2 av den nye regjeringens medlemmer, nemlig Juel-Christensen fra Dansk Samling samt Christmas Möller som oppholder seg i Malmö. Ennå kl. 10 varte ministermøtet, men man ventet stadig på Christmas Möller. I utenriksdepartementet oppholder det seg i øyeblikket 30 utenlandske journalister, svenske, engelske, amerikanske, franske og russiske. Kl. 10 kjørte Buhl til kongen for å forelegge ham ministerlisten til underskrift.

Dr. Best.

Dr. Best har i dag stilt seg under frihetsrådets beskyttelse. Som følge derav er frihetsrådets beste og mest solide folk utkommandert og står nå i en krets om Dagmarhus i passende avstand fra bygningen.

Der vil i løpet av dagen bli løslatt om lag 800 fanger.

Der har i natt funnet sted en rekke gatekamper rundt om i København, og det har også vært gjort bruk av kanoner. Inntil kl. 8 i dag morges var det brakt inn 11 drepte

Kapitulasjonen i Nord-Tyskland

Fra London meldes at Montgomery forteller følgende om kapitulasjonsforhandlingene: Onsdag den 2 mai heiste en tysk general, kalt «Blumentritt», det hvite flagg og sendte en forhandler til den 2. britiske armé. Han sa han hadde ledelsen over alle styrker mellom Östersjøen og Weser og ønsket å overgi sin armégruppe. General Dempsey svarte at han skulle sette i sving og et «rendevous» ble arrangert for torsdag. Blumentritt kom imidlertid ikke torsdag, men sendte meddelelse om at det fant sted forhandlinger på et «meget høyere plan enn hans kommandomyndighet omfattet», og at han ikke kunne drøfte overgivelse. I går, torsdag, heiste en gruppe på fire høye militærpersoner igjen det hvite flagg og kjørte inn i de britiske linjer. Gruppen ble ledet av generaladmiral von Friedeburg, som overtok ledelsen av den tyske flåten etter at Dönitz ble utnevnt til Führer. Han hadde også tittel av general i hæren. Han kunne således forhandle både på vegne av stridskreftene på bakken og til sjøs. Sammen med ham var general Kienzl, som var stabssjef hos generalfeltmarskalk Busch, øverstkommanderende på nordfronten. Deretter kom kontreadmiral Wagner, von Friedeburgs stabssjef, og til sist major Frieder, general Kienzls stabsoffiser. Gruppen ble ført til Montgomerys feltkvarter. Han kom ut, besvarte deres militære (ikke nazistiske) hilsen og spurte: «Hva ønsker De?» Tyskerne svarte: «Vi kommer hit fra feltmarskalk Busch for å be Dem om å godta overgivelsen av tre tyske arméer som nå trekker seg tilbake fra sovjet-russerne i Mecklenburg.» Senere ble det kjent at de tre arméer var den 3. panserarmé, den 12. armé og den 21. armé. Nazi-offiserene fortsatte: «Vi er meget bekymret for de tyske sivilpersoner som flykter etter hvert som de tyske arméer trekker seg tilbake under den russiske framrykkingen. Vi ønsker at De skal godta de tre arméers kapitulasjon.» Montgomery

til hospitalene. 35 ble lagt inn for skuddsår. De var alle danske.

Fredag ettermiddag fløy en større avdeling allierte fly inn over Lillebelt i nærheten av Fredericia og rettet et kraftig angrep mot tre undervannsbåter som var undervegs nordover. Under angrepet lyktes det flyverne å senke to av båtene. Den ene av dem brakk over på midten. Tyske båter gikk ut fra Fredericia for å ta opp de overlevende, hvorav noen var såret. Under angrepet utfoldet det tyske luftvern en livlig virksomhet.

Riksdagen innkalles.

Det forlyder at riksdagen vil tre sammen på tirsdag og vil bli åpnet av kongen.

En ukjent SS-mann som ved midnattstid med en sivil frakk over uniformen forsøkte å flykte fra Gestapos hovedkvarter på Grand Hotel, ble skutt ned av sine egne og var død på stedet.

Tyskerne har i dag morges beslaglagt ytterligere et antall biler i København, og man antar at de har sikret seg disse vogner med henblikk på den forestående reise.

Fra den tidlige morgenstund var København et bölgende hav av begeistrede mennesker som pyntet med Danebrogflagg dro gjennom gatene eller samlet seg ved gatekryssene, og med hurrarop hilste frihetskjempernes biler og motorsykler som ustanselig suste gjennom gatene. Trengselen kulminerte på Rådhusplassen og på «strøget». Der dro speidere og studenter syngende gjennom gatene. Store biler med danske, engelske og amerikanske flagg banet seg med besvær veg gjennom folkemassene.

svarte: «Ikke tale om. Disse tyskerne kjemper mot russerne, og hvis de derfor skal overgi seg til noen, må det være til Sovjet-Samveldets styrker. Jeg har ikke noe med det å gjøre, med det som skjer på min østre flanke. Det er russernes sak. Gå og overgi dere til de sovjet-russiske hærførere.» Montgomery spurte så: «Er dere med på å overgi de tyske styrker som står på min nordre og vestre flanke, dvs. troppene mellom Lübeck og Nederland og styrkene som støtter dem, som de i Danmark?» Tyskerne svarte: «Nei,» og tilføyde igjen at de var bekymret for de tyske sivilpersoner på den nordlige flanken. «Vi vil gjerne komme til en eller annen overenskomst med Dem, slik at sivilpersonene kan bli reddet fra å bli slaktet ned i slaget.» De tyske delegatene kom deretter fram med et komplisert og uoversiktlig militært program for de neste par ukene, hvorefter den 2. britiske armé skulle rykke langsomt fram mens de tyske troppene på samme tid skulle trekke seg langsomt tilbake. Montgomery sa igjen: «Nei, jeg vil ikke diskutere hva jeg har til hensikt å gjøre i framtiden.» Så tok den britiske feltmarskalk offensiven. «Jeg undres,» sa han, «om dere kjenner den militære situasjon på vestfronten?» Han trakk fram sitt operasjonskart. Krigens slutt var altfor nær til at det hadde noen betydning. Dette kartet kan sies å være den siste og eneste faktor som framskyndet kapitulasjonen til en million tyskere. De tyske delegater ble rystet ved de alliertes framrykking i øst og vest. Det var lunsjtid, og tyskerne ble sendt for å spise alene. Generaladmiral von Friedeburg bröt ut i gråt da Montgomery ikke lenger kunne se ham, og gråt under hele lunsjen. Etter lunsjen kalte Montgomery tyskerne tilbake for ny drøftelse, og da kom han med sitt ultimatum, som må ha smertet naziene like meget som landgangen i Normandie. Han sa til tyskerne: «Dere må forstå tre ting: for det første må dere overgi til meg

Tyskland kapitulerer betingelsesløst

Ut på mandag kom endelig meldingen om at Dönitz hadde undertegnet betingelsesløs kapitulasjon i Norge. Fra London meldes at Europas seksårskrig er endt med den største kapitulasjon i historien.

Man regner at om lag 10 millioner tyskere nå vil komme i fangenskap. De allierte har flere av dem enn de har tropper i marken. De kommer til å forbli fanger i årevis. Etter lovene skal de holdes i fangenskap til freden er undertegnet, hvilket det ennå er temmelig lenge til. Noen av dem vil imidlertid bli satt inn i arbeid på landet for å mildne litt på de økonomiske vansker i Mellom-Europa. Dessuten har russerne igjen sagt at tyske fanger skal bli benyttet til å gjøre godt igjen noe av de ødeleggelser de har forvoldt. Man mener at russerne vil ta ut av de forskjellige fangeleirene folk som er skikket for dette arbeidet, slik at det altså ikke vil bli noen alminnelig utskrivning av tysk arbeidskraft.

Trass i Dönitz' betingelsesløse kapitulasjon er det sannsynlig at feltmarskalk Ernst von Schoerner i siste minutt vil gi sine tropper i Tsjekkoslovakia ordre til å trekke seg tilbake og overgi seg til Pattons 3. armé, og ikke til de

rusiske styrker. Hvis det skjer, må man forutsette at Patton vil nekte å akseptere overgivelsen og gi de tyske styrkene ordre til å gi seg over til russerne. Det står også igjen å se om tyskerne i «lommene» ved den franske Atlanterhavskysten, på Kanaløyene, i Breslau og i Latvia vil akseptere Dönitz' ordre til kapitulasjon.

Dönitz' ordre betyr virtuell slutt på krigen i Europa. Admiral Karl Dönitz som den 1. mai overtok etter Hitler, har i alminnelighet vært betraktet som mannen som skulle sende ut kapitulasjonsordren til de siste tyske styrker under våpen.

Det var Dönitz som fortalte det tyske folk om Hitlers død. Han hevdet at Hitler dagen i forvegen hadde utpekt ham som sin etterfølger. Himmeler som var kommet i rampelyset da hans kapitulasjonsforhandlinger med grev Bernadotte ble kjent, og som man mente hadde overtatt makten i Tyskland, «forsvant» igjen etter Dönitz' proklamasjon.

Det er ennå for tidlig å uttale seg om hvilken virkning Dönitz' ordre har hatt på de tyske styrker som fremdeles står på de aktive kampfronter.

Problemet Polen skaper forviklinger.

Den amerikanske og den britiske regjering har nektet å fortsatte forhandlingene med Russland, meddelte den britiske delegasjon i San Francisco.

Eden og Stettinius ble underrettet av Molotov om at 16 polske politiske ledere som forsvant for en måned siden, er blitt arresterte av russerne. Da de fikk høre dette, svarte de at de nektet å fortsatte drøftelsene om det polske spørsmålet på San Francisco-konferansen.

Den britiske delegasjon har sendt ut en erklæring der det heter: Den britiske og amerikanske regjering har gjen-tatte ganger gjort forespørsler hos den russiske regjering om de framstående polske demokratiske ledere som ble meldt å ha møtt sovjet-russiske militærmyndigheter i Polen i slutten av mars. De er nå offisielt blitt underrettet av Molotov på vegne av hans regjering at disse ledere er blitt arrestert beskyldt for «forskjellig slags virksomhet mot den røde armé». Eden og Stettinius gav uttrykk for sin alvorligste engstelse på grunn av Molotovs budskap om denne ytterst foruroligende melding etter så lang utsettelse. De bad ham få full forklaring i samband med

uten betingelser alle de tyske tropper i Nederland, Friesland og De frisiske øyer og på Helgoland — og alle andre øyer og Schleswig-Holstein og i Danmark. Når det er gjort, er jeg rede til å diskutere med dere de videre forholdsregler som må treffes ved kapitulasjonen, hvordan vi vil gå fram mot de tropper som har overgitt seg, hvordan de vil okkupere det territorium som er overgitt, hvordan vi vil behandle de sivile, og så videre. Hvis dere ikke går med på overgivelsen, vil jeg fortsette krigen og vil være henrykt (delighted) over å kunne gjøre det.» Montgomery tilføyde som i ettertanke: «Alle deres soldater og sivile kan da bli drept.» Tyskerne sa de hadde kommet utelukkende for å be om godtagelse av kapitulasjonen for de tre arméer. De sa de ikke hadde noen myndighet til å gå med på Montgomerys krav, men de ordnet det slik at to av dem ble igjen, mens de to andre dro tilbake til sine overordnede med de nye betingelser. Klokken 16 i går (torsdag): Generaladmiral von Friedeburg og major Frieder dro mot de tyske linjene med «nyheter». De vendte tilbake i dag ved 17-tiden med myndighet til å godta helt og holdent betingelsesløs kapitulasjon.

Den tyske ledelsen på denne fronten er ute av stand til å kontrollere de tyske styrker som er langt unna, f. eks. i Norge, og en mener at det er grunnen til at denne overgivelsen ikke fikk videre omfang.

arrestasjonen av de polske ledere, fullstendig liste over navnene på dem og underretning om hvor de nå er.

Den britiske utenriksminister har sagt fra til sin regjering om denne meget alvorlige utvikling og har informert Molotov om at han foreløpig ikke kan fortsette diskusjonene om det polske spørsmål.

«Norsk Front»

innstiller nyhetsformidlingen.

Mandag ettermiddag erfarer vi at det fra og med onsdag i Oslo vil bli satt i gang et «moderne» dagblad, som visstnok skal hete «Hjemmefrontpressen». En norsk presseleder er oppnevnt og har allerede trådt i virksomhet. Første nummer utkommer tirsdag morgen. Vi avslutter derfor nyhetstjenesten her. Dette nummer vil nemlig først kunne komme i sirkulasjon onsdag morgen. Fra og med tirsdag morgen vil også «Norsk Front»s sensilerte nyhets-utgaver innstilles. Et par trykte nummer til vil dog bli sendt ut, sannsynligvis i neste uke.

Den offisielle melding om den tyske kapitulasjon ble hurtig kjent over hele byen. Overalt så en flagg og en festglad folkemengde samlet seg i gatene.

Endringer i Dumberton Oaks planen.

Utenriksminister Stettinius meldte 5. mai at England, U.S.A., Russland og China stort sett er blitt enige om de nødvendige endringer i Dumberton Oaks-planen som går ut på å sette opp et charta om verdensfreden. Dette «charta» skal innbefatte tiltak med sikte på større anerkjennelse av slike grunnprinsipper som rett, internasjonal lov, aktelse for menneskelige rettigheter og kulturelle framsteg.

For å få i stand internasjonalt samarbeid og få løst de internasjonale økonomiske og sosiale problemer, er det foreslått at dokumentets formål skal defineres slik: Fremme og anspreke respekten for menneskelige rettigheter og fundamental frihet for alle uten hensyn til skilnad i rase, språk, religion og kjønn.

Ellers meldes fra San Francisco at russerne skal ha 3 plasser og England og U.S.A. hver 2 plasser i eksekutiv-rådet, etter forslag av det nye verdensforbund av fagforeninger som midlertidig er konstituert her.

Red.: Lasse Karlsson.

NORSK FRONT'S UKEAVIS

Nr. 60

Lørdag 26. mai 1945

3. årgang

Makaber køpenikiade.

Søndag den 29. april 1945 var en av de store dager for Vidkun Quisling.

Den dagen knyttet han nevene i bukselomma. Tyskland var ferdig, alt var i oppløsning. Den store skjelven tok epigonene, etterplapperne.

I det norske NS har det en tid gjort seg gjeldende visse rakningstendenser. En ikke liten del har ønsket en mer aktiv linje i NS' «nasjonale» politikk. Vidkun Quisling selv har kan hende i sitt hjerte hørt til denne gruppen, men av gode grunner har det ikke funnet ytringsform eller ytringsmuligheter. Den «nasjonale» fraksjonen i NS — som ikke er representert ved f. eks. ministrene Lie og Riisnæs — har gjort et og annet opptaket til «aksjon» som til en viss grad har hatt brodd mot Quisling, fordi han stadig gikk unna når Terboven gikk på.

Nå da kneskelven tok til å ytre seg i de høyere kretser, kom den «nasjonale» fraksjonen fram igjen med litt på-dyting. Quisling måtte ta standpunkt til om han vilde iverksette borgerkrig eller om han vilde holde seg «nøytral» om tyskerne vilde sette hardt imot og ikke rømme landet vårt.

I uken før 29. april ble det kjent at nøytralitets-kreftene var i sving i de indre kretser. I det ytre hadde Aftenposten alt vært ute og tont flagg. Det var nøytralitet for alle pengene der i gården.

Så sies det at Quislingregjeringens «utenriksminister» og sendemann, konsul Støren ga seg til å forme et utkast til en kunngjøring til det norske folk fra regjeringen på fallrepet, nettopp på nøytralitetslinjen. Søndag den 29. april ble det så i statsråd utformet en «Kunngjøring» som slo fast at Norge var nøytral og ikke måtte bli krigskueplass. Dette i tillegg til en erklæring om at regjeringen var den eneste lovlige og faktiske regjeringsmakt i landet, gjorde at innvielse så fram til offentliggjørelsen med en viss interesse.

Og som rosinen i pølsen kom dette med at statsrådene stilte sine plasser til disposisjon.

Kunngjøringen som ikke nevnte Terboven og hans innsats og stilling i forholdet til den «faktiske» regjeringsmyndighet, ble samme kveld tilbakekalt av Presse-abeitling, og Norges statsstef hadde enda en gang råk- ket ut for landets virkelige overhode, selveste Terboven som dekreterte at Kunngjøringen øyeblikkelig måtte inndras og makuleres og de pressemenn som hadde sett den, ble avkrevet et ekstra taushetsløfte. Der satt altså da Quisling med en lang nese, litt ergerlig over at han skulde gå glipp av dette høvet til å vise det norske folket at han likevel var handledyktig beint imot Terboven. Det var et dristig steg han hadde tatt da han på egen hånd lot avisredaksjonene få se kunngjø- ringen, og det var ikke lite av en dåd dette forsøket på å «smugle» ut en melding som ikke var blitt fore- lagt sensuren. «Går dette godt, går alt godt.» tenkte folk, som syntes å kunne tolke kunngjøringen derhen at Quisling unnsa tyskerne sin støtte i den avgjørende fasen, om de satte bukkebein.

Det gikk en dag, det gikk skam to og flere uten at kunngjøringen ble kunngjort. Hitler døde formelt eller offisielt. Ny tysk regjering var blitt dannet og nytt liv ble blåst i krigsliket. Det var greit at situasjonen hadde forandret seg. I NS tok ikke-nøytralitets-aktiv-

istene med minister dill i spissen, ledelsen og ga ret-ningen. Tyskerne i Danmark kapitulerte og Norge sto for tur. En kunngjøring fra den norske regjering var påkrevet før jo heller. Det ble forhandlet itherdig i den uken som fulgte etter den 29de. Terboven og Bohme gav direktiver. Det gjaldt om å få fram at NS i siste liten ikke vilde desavouere sine venner i nød samtidig som det skulde se slik ut at Quisling hadde en eller annen slags makt eller myndighet til å avgjøre noe fra eller til i den retning. Og det ble hetende så vak- kert: «en annen hovedoppgave som på de enkelte punk- ter faller sammen med den tyske forsvarsmakt i Norge i den utstrekning denne også har til formål å holde Norge intakt, sikre ro og orden, avvise angrep på landets grenser og verne det mot bolsjevismen.» Skulde tyskerne finne på å sette seg imot invasjon, så vilde altså Quislingregjeringen stå på deres side. Dette sies i samme åndedrag som det heter: «med alle gode krefters forente anstregel- ser — skåne Norge for å bli skueplass for en borger- krigs forbannelse.» Skulde m. a. o. våre norske styr- ker som ligger ved Porsangerfjorden og danner en norsk front mot tyskerne, ville trenge videre innover i sitt eget land, vilde de finne Quisling på tyskernes side. Skulde tyskerne ville sette seg imot at norske (eventuelt allierte) styrker gikk i land i Syd-Norge, vilde Quisling være å finne ved tyskernes side, da også, under påskudd av å ville verne landet mot «bolsjevis- men». Skulde heimstyrker finne at det var fedrelands- plikt å hjelpe invasjonstroppene, vilde altså Quisling fralagge seg ansvaret for den borgerkrigens forban- nelse dette vilde føre til.

— Sovjetrusserne har rensket Kirkenesområdet og en del av Varanger. Det står ikke russiske tropper lenger vest enn ved Tanaelv. Tyskerne har ingen front vis å vis dem i nord. Russerne har hoytidelig erklært at de ingen interesse har av å gå lenger vest, idet de sier at det i første rekke måtte være en norsk oppgave å trykke på tyskerne, i tilfelle i samarbeid med de vestallierte. Det er således en utsøkt tirade fra Quis- lings side, dette med bolsjevismen. Den er typlisk tysk og uansvarlig som alle tyske tirader. Men for Quisling var den «gefundenes fressen» som et middel til å mot- arbeide borgerkrig.

I talen sin søker Quisling å rettferdiggjøre sin poli- tiske innsats siden 9. april 1940 og gi prov for at han har vært allmektig som toppen i landets «eneste lov- lige og faktiske regjeringsmakt». Det vil kreve for stor plass å gå i dybden i dette tema. «Det var i klar konsekvens av vår tidligere politikk at vi med all kraft gikk inn for å avverge at Norge ble krigskueplass (9. april) og godtok det tyske memorandum.» sier Quisling. Han overser at memorandumet var stilet til de norske regjeringsmakter og ikke til hvem som helst som vilde tirane seg makt, det være seg major i den norske hær eller politisk kannestøper av originalt for- mat. Alt tyder på at Quisling hadde budd seg på denne oppgaven å falle sitt eget lands styre og forsvarsmakt i ryggen. Og som major i hæren var det det rene fedrelandssvik og forræderi at han selvsamme dag prøvde å skape forvirring i det norske forsvar. At det var i konsekvens med hans politikk har hans seinere styre og stell gitt provet for.

Terboven oppnevnte høsten 1940 såkalte kommissariske statsråder som velvillig stilte seg til hans disposisjon. I sin svanesang nå nevner Quisling en dansk avhandling i folkerett om statsoverhoder, regjeringer eller embedsmenn som stiller seg til disposisjon for okkupasjonsmakten. Han tar til inntekt alt som kan sies til forsvar for dette, men han reserverer seg mot at han har stillet seg til disposisjon. «Dette riksstyre er et norsk riksstyre og ikke innsatt av okkupasjonsmakten, — det ble dannet av meg.» Dette sagt av Quisling er ikke i og for seg noe rart, for hans spesialitet er å både si og gjøre det rare. Men det er et stivt stykke at han vil innbille seg selv og andre at han ikke er innsatt av Terboven og gitt i oppdrag av ham å danne regjering, dvs. overta de kommissariske statsrådene som var helt i Terbovens vold. Selve den store køpenkiaden som er blitt kalt statsakten på Akershus da Quisling ble framført i full dressur av Terboven, er mer enn nok til ikke å hefte seg videre med dette Quislings løselv. — Faktum er at Quislings regjeringshistorie — siden han ble innsatt av Terboven — har vært en eneste lidelseshistorie, eller vilde ha vært det, for alle andre enn en Quisling, om han da ikke har lidd ved det. Det har vært canossagang hver dag og til dels mange ganger om dagen til denne pave av en Reichskommissar av blandet rase. Quisling har aldri kunnet holde en tale som ikke pressesensuren krevde å få flikke på før den kom i avisen, og det fin-

Oversikt for tiden fra 30. april til krigens slutt.

Med mai måneds komme fikk begivenhetene på frontene i Europa en rivende utvikling og med stadig økende fart rullet lavinen fra vest, fra øst og sør innover og utslattet etter hvert de tyske armeer inntil den betingelsesløse kapitulasjon ble fremtvunget overalt.

Vi var riktig nok også i april blitt atskillig forventet med oppsiktsvekkende begivenheter, men det som hendte utover i tiden fra mai måneds begynnelse tok fullstendig pusten fra en. Den gamle kjensgjerning at når først sammenbruddet for alvor begynner så fortsetter det med økende fart, viste seg på ny med all ønskelig tydelighet.

Den tyske partisanvirksomhet som med meget sterke ord var lovet skulle komme etter innbruddet på tysk jord og som skulle øke til det fantastiske etter som de fremmede styrker trengte innover, den er helt uteblitt; tvert imot ble de innrykkende tropper ofte mottatt med glede og som befriere iallfall på vestfronten. På østfronten stillet sakken seg noe annerledes; det var vel den dårlige samvittighet over egne mørkets gjerninger i de tidligere krigsår og frykt for gjengjeldelse som gjorde at de tyske tropper her gjorde mer innbitt motstand og at befolkningen i vanvittig redsel rømte unna vestover for den russiske stormflod. Denne tyskernes forskjellige holdning like overfor frontene i øst og vest ga seg et eiendommelig utslag den gang de tyske tropper på vestmaktens midtfront snudde ryggen til angriperne og gikk østover mot russerne.

Her skal gis et kort resyme av det som hendte på frontene fra vår siste oversikt (pr. 30/4) ble skrevet og til den betingelsesløse overgivelse av de tyske styrker i nordvest-Tyskland, Holland og Danmark. Den videre utvikling som endte med full betingelsesløs kapitulasjon av alle tyske styrker til lands, til sjøs og i luften bød ikke på noen militære operasjoner av særlig interesse.

På vestfronten var det fløyene som var i virksomhet mens sentrum holdt seg rolig, tydeligvis etter overenskomst med russerne. På den nordre fløy tok 2. britiske arme Oldenburg og Hamburg (som overga seg uten kamp) og gikk fra bruodet ved Lauenberg frem, tok Lübeck, Schwerin og Wismar og nådde helt opp til Kielerkanalen. Vestfronten fikk herunder kontakt med den russiske front mellom Wittenberge og Wismar slik at en ny lomme ble dannet, denne gang i Mecklenburg-Brandenburg.

nes ikke ett departement som har kunnet disponere fritt sine planer, selv i minste detalj, faktisk.

For Terboven må det ha vært en ublandet fornøyelse å ha hatt et så blåøyet redskap i sin hånd som Vidkun Quisling at han har kunnet la Quisling innbille seg å sitte inne med den eneste lovlige og faktiske regjeringsmyndighet i Norge i denne tid.

Nel, Quisling har vært redskapet. Det var han den 9. april 1940 da han stakk pinner i hjulene for de norske statsmaktene og brakte kaos i forsvarst vårt, som — dessverre — på forhånd ikke var overdrevent forberedt. Og — slik det den gang var hans første tanke å stikke pinner i hjulene for å gjøre det lettere for tyskerne å komme inn i landet, har han i disse dager gitt provet for at det har vært hans siste tanke å stikke pinner i hjulene for å hindre Norge i å bli kvitt dem. Han kan være glad for — inntil videre — at han slapp å framkalle borgerkrigen på den måten.

Quislings forsøk på å prosedere seg til en slags rett til å agere «overgangsregjering» er av helt underordnet verd. Han får nok høve til å overlevere sine porteføljer på en eller annen måte.

Utgangen av hans «regjerings»-tid står godt i bildet fra statsakten på Akershus. Hr. Lucifer Terboven som arrangerte denne første «statsakten», var øg arrangør for siste akt: Quislings tale etter beveggede møter på Oslo slott lørdag den 4. april 1945.

Det hele har vært en makaber køpenkiade.

På den søndre fløy gikk det hurtig fremover etter Münchens fall. Innsbrück ble tatt og amerikanerne nærmet seg Salzburg og Linz hvor de snart vilde få forbindelse med de russiske styrker som rykket frem fra Wien langs Donau. Når denne forbindelse var oppnådd vilde Böhmen og Mähren være innesluttet og det så ut til at her skulde tyskerne få sitt siste holddepunkt i «festningen Europa». Amerikanerne trengte inn i Böhmen på flere steder nord for Cham og nordøst for Passau og fra øst brøt russerne seg vei innover i Mähren fra den Mähriske port og østover fra Bruno.

I Nederland var det i de første dager av mai inntil kapitulasjonen fant sted nærmest våpenhvile.

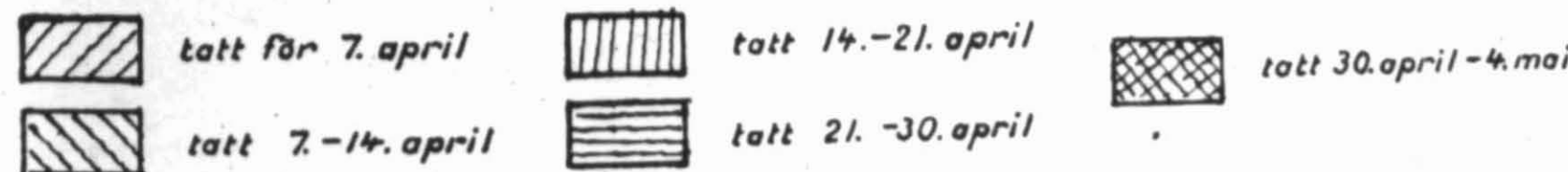
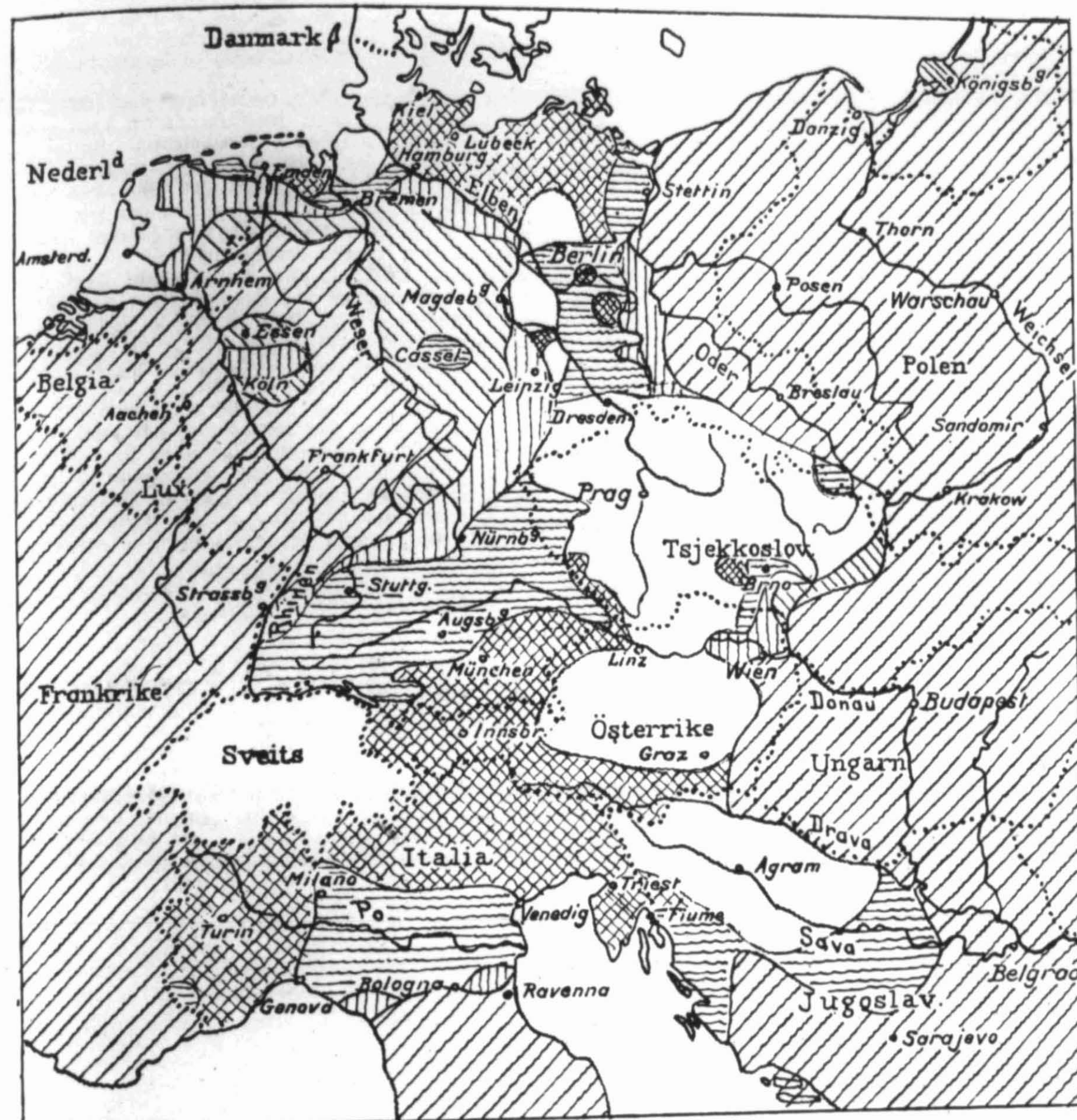
På østfronten falt Berlin i russernes hender. Lenger nord gikk Rokkosowski hurtig frem gjennom Brandenburg, tok Stralsund, Rostock og Warnemünde og fikk kontakt med vestmaktens styrker i linjen Wittenberge-Wismar. Den tyske lomme sørøst for Berlin ble utslattet (120 000 fanger). På Mährens østgrense tok russerne Moravska Ostrava som i lenger tid hadde motstått deres sterke press og hermed var veien åpnet inn til Mähren.

I Italia var ammenbruddet så fullstendig at de allierte armeer med en helt eventyrlig fart bredte seg ut over Posletten og trengte nordover mellom Alpene utløpere. Virkelig motstand av betydning syntes bare å forekomme ved Gardasjøen. I vest trengte franske tropper inn sørvest for Torino og i øst var forbindelse oppnådd med Titos tropper nordvest for Triest.

Så kom (den 2. mai) plutselig den betingelsesløse kapitulasjon av alle tyske styrker i Italia og i deler av Østerrike (Vorarlberg, Tirol, Salzburg, deler av Steiermark og Kärnten) som det første og slående tegn på at no var øyeblikket kommet da Hitlers Tyskland skulde styrte i grus.

Et par dager etter (den 4. mai) kom den betingelsesløse overgivelse av alle tyske styrker i Holland, nordvest-Tyskland, de frisiske øyer og Danmark, etter at tyskerne først hadde forsøkt å blande kortene ved å fremsette kapitulasjonstilbud bare overfor vestmaktene.

Tilbake stod da bare de tyske styrker i Norge og i Kurland, i noen lommer øst for Elben, i Böhmen-Mähren, i en del av Østerrike og i en del av Kroatien; dessuten mindre styrker på noen øyer i Egeerhavet, på Atlanterhavskysten og på Kanaløyene. Det som så hendte

mens man ventet på den endelige avslutning var følgende: Russerne utslattet de gjenværende lommer øst for Elben. 2 tyske armeer overga seg på sørfrenten til amerikanerne og 1 til franske 1. arme. I Böhmen og Mähren fortsattes kampen, likeså i Donaudalen hvor amerikanerne fikk forbindelse med russerne mellom Linz og St. Pölten.

Så kom avslutningen: Tysklands betingelsesløse kapitulasjon ble 8. mai kunngjort av England, Amerika og Russland og vi kunde puste lettet ut etter noen dagers intens spenning for hva ansvarslose og desperate mennesker som fremdeles stod med makt i sine hender kanskje kunne finne på.

Krigen i Europa var slutt.

På kartskissen er antydnet hvordan fremrykningen innover i Tyskland foregikk fra uke til uke siden 7. april. Det som ikke er skravert viser hva der var igjen av tysk herredømme i Mellom- og Vest-Europa da kapitulasjonen av Holland, nordvest-Tyskland og Danmark kom.

I østen går det jevnt og sikkert fremover med å knekke Japans makt. Japans industrier og flyplassene på Kjusiu bombes stadig fra luften og Japans forbindelse med de besatte områder i sør blir stadig sterker truet ved at amerikanerne utvider og forsterker sine stillinger langs denne forbindelseslinje og skaffer seg nye faste punkter. På Okinawa kjemper japanerne fremdeles fanatisk vel vitende om hvilken trussel det vil være for selve Japan når denne øy faller i amerikanernes hender. I Burma er voldsom offensiv satt i gang mot de sørvestre områder for å få japanerne drevet ut for regntiden begynner. Og i China er japanerne drevet tilbake og ut av Tungkow i provinsen Hunan. Kineserne fremrykkes mot havnebyen Futsjau i provinsen Fukien syns å innebære muligheter for store begivenheter på fastlandet.

Ved avslutningen av krigen i Europa vil straks ledig-blevne styrker bli sendt over til krigsskueplassen i øst, først og fremst fly så man no snart kan vente seg en voldsom økning i angrepsvirksomheten mot Japan.

En lærepenge.

Tyskerne tapte den forrige verdenskrigen like fullt som de tapte denne. Men forrige gang vilde de ikke medgi at de var militært slått. Denne påstand ble gjen tatt i det uendelige, ikke minst av nazistene, og slik som det står til med den jevne tyskers åndelige utrustning er det ikke så rart at han til slutt trodde på denne løggen at Tyskland var militært ubeseiret i novbr. 1918. Eksistensgrunnlaget for denne agitasjon var det faktum at selve Tyskland ble spart for praktisk talt alle krigshandlinger; det tyske folk hadde ikke fått føle på kroppen og se med sine egne øyne hva krig er og hva nederlag i krig vil si. Derfor bar de seg også ille da Rhinland ble besatt etter krigens slutt; noe så grusomt hadde de aldri opplevd. — De store tap av materiell og ikke minst i mennesker klarte ikke å åpne øynene på tyskerne. Tapene hadde ikke vært store nok til at de kunde eller vilde innse at krigen var endt med et tysk militært nederlag.

«Vår største feil var at vi ikke marsjerte til Berlin,» sa en kjent engelskmann etter forrige krig. Det var ikke mange den gangen som forstod hvor sant dette var. I denne krigen har de allierte heldigvis hatt større klarhet over hvor nødvendig det var å knuse fienden i

hans eget land, rykke ondt opp med roten og ikke nøye seg med å frata overfallsmannen hans erobringer. Denne gangen marsjerte de allierte til Berlin. Det har kostet uhyre ofre, ikke minst for tyskerne, som ikke vilde slutte galskapen mens det ennå var noe igjen. Tyskerne har mistet minst 4 mill. mann på slagmarken, dvs. over dobbelt så meget som forrige krig. Hertil kommer over 1 mill. drepte sivile + alle de sårede og lemleste. Praktisk alle større tyske byer er lagt i grus, mange viktige industrier ødelagt og jernbane- og transportsystemet er brutt sammen. Jordbruket har i de siste år i stor utstrekning ligget nede, da det passet bedre å la andre folk dyrke jorden mens «herrefolkets» selv underholdt seg med å krige.

Tyskerne har tapt så fullstendig som det bare går an, og står nå på bar bakke. Det har vært en kostbar, men nødvendig lærepenge. Bare en ting har tyskerne igjen: sjangsen til med tid og stunder å bli opptatt blant Europas frie nasjoner som et likeverdig medlem. Arene som kommer vil vise om det tyske folk har evner og vilje til å utnytte denne sjangsen — den eneste som er igjen.

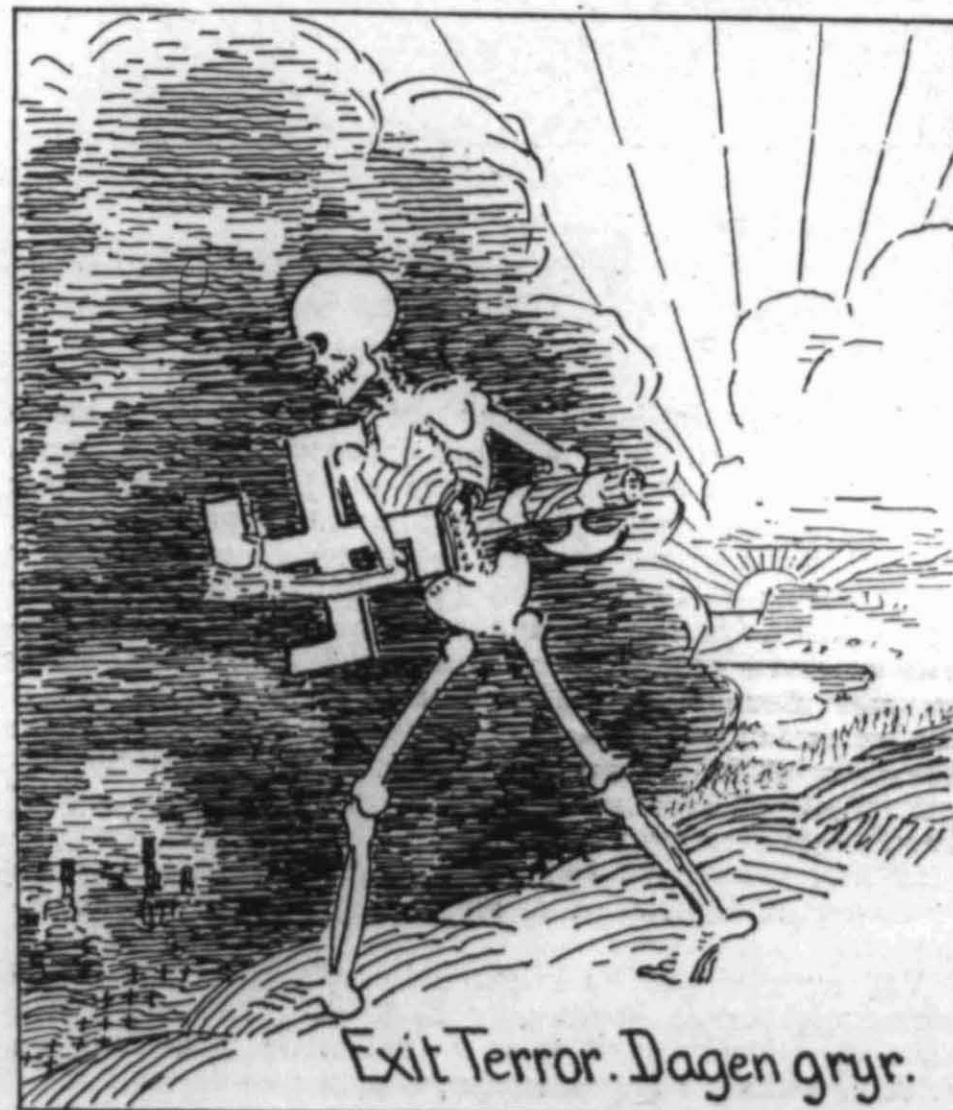
Vicomte de Guerney — News Chronicle's korrespondent uttaler seg til NORSK FRONT.

Det er såvisst intet ferieopphold en utenlandsk journalist blott tar seg, når han i disse hektiske dager besøker Oslo. Det fikk vi tydelig bevis for da vi forleden dag avla Vicomte Yves Rene Chassin de Guerney et besøk på Grand Hotell her i byen. Som bekjent har byen siden 8. mai vært gjestet av et par snes utenlandske journalister fra Europas forskjellige land. Vicomte de Guerney har i de siste 4—5 årene vært korrespondent for Londonbladet News Chronicle i Stockholm og han kom nå til Oslo som deltager i nevnte

jurnalist-delegasjon for å se hvorledes livet arter seg, hvordan situasjonene utvikler seg og hvor knirkfritt — i mer eller mindre grad — det hele administrative apparat kan settes i sving i en hovedstad som nettopp har gjennomgått så store omveltninger som de Oslo i dag opplever.

Vi finner ham på hans værelse i Grand Hotells 5. etasje ved skrivemaskinen — omsvermet av kvinnelige og mannlige attasjerte assistenter. Maskinen klimprer for full fres og telefonene kimer. København bestilles og Stockholm has på tråden og tjenestevillige sjeler flyr i dørene. De Guerney — selv innfødt franskmann og samtidig representant for en engelsk storavis — burde ha betingelser for å kunne gi sine lesere en saklig reportasje av forholdene her i landet i dag. Den spontane begeistringssus — med karnevalsk stemning, yrende folkellv, jubel, sang og dans — var et utslag av gjemte og fortrenge følelser, som man ikke skulde tro kunde finne sted i dette såkalte kjelige hjørne av Europa. Det hersket en sydeuropeisk sorgløs og løsløppen stemning i Oslo de første dagene etter befrielsen som selv i en franskmanns øyne måtte virke overveldende. Vicomte de Guerney — skulde man anta — måtte nok motvillig legge demper på sitt latinske gemytt og sette på seg sine mest saklige og britiske News Chronicle-briller for ikke helt å la seg rive med av sangens og jubelens toner som i et ustanselig fortettet brus steg fra folkemassene opp mot hans vinduer i værelset mot Carl Johans gate.

— Det er helt fantastisk, og denne opplevelsen å komme hit til hovedstaden Oslo nettopp i et folks befrielsens time vil for alltid etterlate et utslettelig inntrykk. Det overgår alt jeg hittil har opplevd. Dette spontane utbrudd av begeistring og de tusener av festkleddede og festpyntede mennesker i stadig bevegelse — det står et kokende hav av mennesker utenfor vinduene mine fra morgen til langt på natt — og samtidig den mønstergyldige orden som det hele er preget av, virker helt imponerende. Det er ufattelig og det gir et uomtvistelig bevis på at folket er i besiddelse av beundringsverdig disiplin og samholdighet og på samme tid en enestående selvbeherskelse midt i gjeldens festrus. Jeg var i København umiddelbart etter tyskernes

kapitulasjon. Der var også fest og glede i det uendelige. Men det var som om det var lagt en sordin på begeistringens likevel. Københavnerne hørte kanoner midt oppe i det hele. Det gikk ikke helt smertefritt for seg dernede. De opplevd spenningen samtidig. Her i Oslo er det som alle sorges plutselig er forsvunnet. Som om et overflødigshorn har drysset milde gaver over byen og landet. Fem tunge års tider er forbi og nå skal de være glemt! Jeg har vært i Stockholm nær innpå fem år og jeg har ventet på dette øyeblikket. Det overgår mine vildeste forventninger. —

Når avisfolk skal avlegge avisfolk et besøk i embers medfor kan spørsmålene lett bli noe tallrikere enn svarene som gis. Det ligger i sakens natur og er lett forståelig. Man lar seg ikke pumpes uten selv å pumpe. De Guerney lot i så måte heller ikke anledningen gå fra seg. Dertil er han en altfor dreven journalist. Men

innen vi tok avskjed med den sympatiske og forståelsesfulle representant fra News Chronicle overløt han oss elskverdigt en hilsen til den «illegale presse». Den gjengis på annet sted i nærværende nummer.

— Hvilken rolle kommer Heimefronten og deltagere i det såkalte «underground work» til å spille i landets framtidige arbeid og politiske liv? — Det var de Guerney sine spørsmål på fallrepet —, så å si gjennom dørsprekken.

Vi kunde forsikre ham om at så godt som 99 % av okkupasjonstidens aktivister vil bli å finne i sitt tidligere arbeid og i sine tidligere stillinger så snart helt ut ordnede forhold atter er til stede. Størsteparten av arbeiderne i «the underground work» er hverken profesjonelle politifolk, militære, politikere og ikke pressefolk heller. De representerer et naturlig innslag mot vold, terror og knebling. Det var tidens krav som skapte tidens kvinner og menn.

DEN 7. MAI

Det har vært skrevet og sagt så meget om «firehundredeårsnatten». Den er skampletten i vår historie og den skal ha forkvaklet våre sinn. Den skal ha gitt oss husmann-mentalitet og alle slags mindreværdighetskomplekser. Det får nå være som det vil med dette. Selv våre historikere er like så uenige om årsakene til dette kapittel i vår historie som de er uenige om i hvor stor grad disse ulykkens år egentlig bør betegnes som en katastrofe og om det ikke lett kunde ha gått så meget verre når ulykken først skulde være der. Dette får nå de lærde strides om.

Men det var så sannelig ingen hemninger ved begeistring i Oslo da nyheten om Tysklands betingelsesløse kapitulasjon begynte å spre seg blant byens befolkning utover ettermiddagen mandag den 7. mai. Det var en så umiddelbar utløsning for lettede følelser hos et frihetselskende folk, som det vel skal letes etter sidestykke til. Det var som om det var blitt åpnet for en sekk — hvori sollyset hadde vært innesperret, og det skjedde en sann oversvømmelse av solskinn. Et så smilende, leende og gledesoverstrømmende ansikt har sikkert byen aldri hatt. Latter og glede gjennom tårefylte øyner. Jubel og sang fra bevende struper. Det store håp, ønskene og drømmene var oppfylt. Stemningen smittet ikke fra mann til mann. Den formet seg som et akutt følelsens utbrudd, som i ett nå ga seg utslag. Alt var så grått og svart, og så flommet plutselig solen.

Flagg og sløyfer, vimper og bånd; Gud vet hvor det kom fra alt sammen. På bunnen av skuffer og kister hadde det i hvert fall ikke ligget bortgjemt. Nær for hånden må tingene ha ligget. Et slående bevis for at resultatet av krigen aldri hadde vært dratt i tvil. Langt ventestunden. Nordmennene har vist at de kan kuesten å vente. Den store masses passive motstand skal aldri glemmes. Man kuer ikke et frihetselskende og fredselskende folk med militær terror, militær vold eller med uniformer. Det fyller fengslene, ja! Listene over dødsdomte blir lengere. Det lager tragedie. Men et folk som setter frihet og fred i høysetet vil stå støyten! Det kan vente!

Den mandags ettermiddagen vil sikkert for oss som opplevd den komme til å stå som det skjønneste og friskeste minne gjennom alle år. Det har vært en ukelang fest, og ennå er på langt nær festens dager talte. Men den 7. mai var dagens dag! Da var inntrykket nytt. Stemmen var klare. Vi har ropt oss hese nå i en ukens jubel. Vi er fotsåre etter en ukens travling. Inntrykk på inntrykk er velte over oss. Gleden er ikke i avtagende. Tvert imot. Nå først begynner vi å bli fortrolig med det nye i situasjonen. Nå først øyner vi perspektivet i hendelsene.

Men den mandags ettermiddagen da vi med helt åpne sinn, med friske føtter og klare stemmer lot stemningen løpe av med oss, den vil for alltid forbli utslettelig. Den 7. mai vil innta sin plass ved siden av 17. mai og 7. juni. For den nålevende generasjon blir den årets store festdag.

Hilsen til den illegale presse.

I am glad to be able to pay homage on behalf of the News Chronicle to the heroes of Norway's Underground Press. They have fought in darkness, in their country under German occupation, for the freedom to speak and the freedom of the press for which other men died in battle. Their fight like that of all those who, in occupied Europe, kept burning, the light of freedom must never be forgotten.

To the homage of the British newspaper which I represent, I want to add the greetings of thousands of my own compatriots, Frenchmen of France's Underground Press, who fought the same battle.

Yves du Guerny
News Chronicle
London

7. mai utpå kvelden blir Frontbuchhandlung stormet av folkemengden. Bokene kastes ut på gaten.

Oppportunistene.

Oppportunistene er den gruppe mennesker som kan innrette seg og finne seg til rette, om ikke alltid akkurat helt vel, i skiftende forhold. Men ikke bare det. Det er samtidig de mennesker som beregner at de gjør riktig ved å innrette seg slik, for alle tilfellers skyld. I grunnen er de altså utpregede samfunnsfolk, og det er uten tvil denne gruppe samfunnsfolkene de aktive idealister spekulerer i eller regner med som «masse» i større eller mindre grad. For kan ikke den aktive idealist skaffe seg «masse», har han heller ikke grunnlaget for en effektiv iværksettning av sine idealer. Selvfølgelig må vi da ikke se bort fra at han har virkelige tilhengere som er mer eller mindre medvetne idealister. I allfall er de så tilfallet av programmet at de tør vedstå seg å ville være med på å fremme det. Men ved siden av disse aktive tilhengere kommer altså oppportunistene som er villige til å fylle ut og medvirke og som «anonym» masse være med på å bære idéen eller programmet fram til eventuell seier.

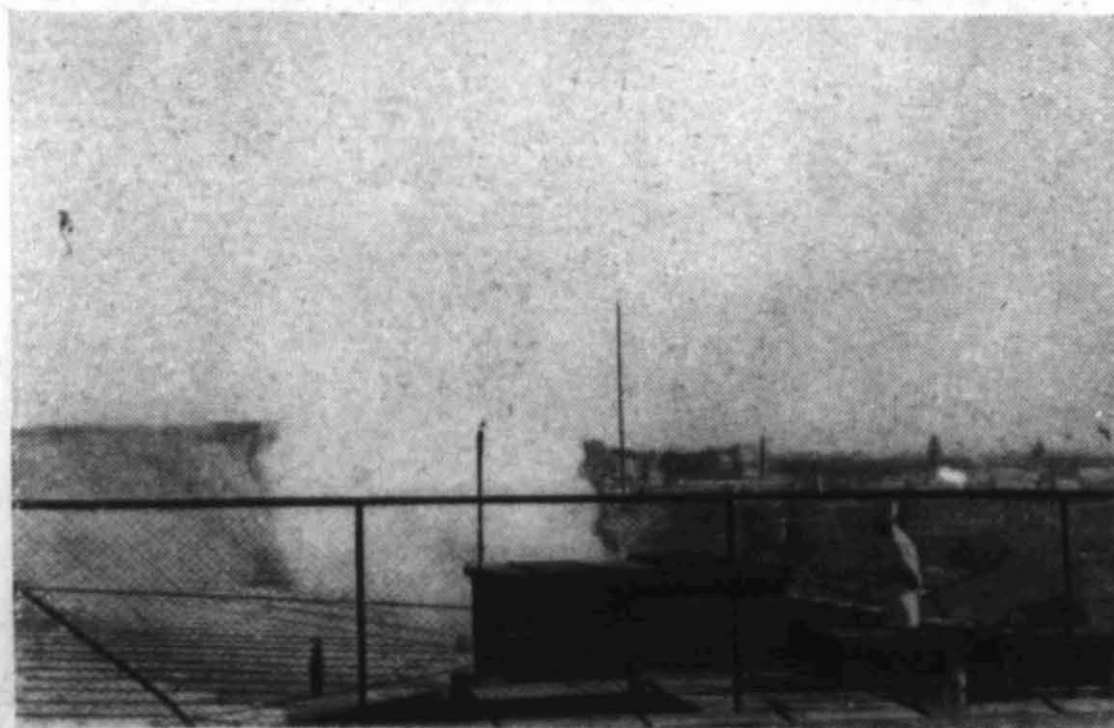
Det finnes oppportunist i alle avskygninger av samfunns-åndelig eller materiell interesseart, men kanskje mest utpreget i politikken.

Oppportunistene er en velsett art samfunnsfolkere for dem som mener at de trenger dem. Men oppportunisten selv er en spekulant som veier, adderer og dividerer — «skal, skal ikke», og som lar seg gli med til den overvektige siden. Oppportunisten er i grunnen ikke idealist. Han arbeider like godt under ethvert system når dette først er i sving. Han finner seg i det «unngåelige» og føler seg til slutt som en av dem som har båret idéen eller programmet fram til seier. Men får skuten tende ns til overhaling, tegner det til å gå skeis med «bevegelsen», da er oppportunisten den første til å se seg om etter et høve til å komme ut av det som nå holder på å bli hans dilemma.

Det dagsaktuelle eksempel på oppportunisme finner vi i samband med NS. Det er ikke tvilsomt at NS har hatt støtte i en «masse» som ikke var NS, men for hvem den hele utvikling var mer eller mindre likegyldig, fordi de selv ikke hadde noe politisk ideal, dypest sett, og fordi de mer eller mindre så sin personlige fordel i å henge på. Dette gjelder selvfølgelig folk som frivillig har latt seg gli med, ja til og med latt seg innregistrere som medlem for å være på den sikre siden. Men det finnes en annen gruppe som tilsynelatende tenderer oppportunistgruppen, og det er de som har latt seg gli med av tvingende grunner. Disse står likevel i en langt gunstigere stilling enn oppportunistene.

Når det gjelder NS, vet vi at det er både passive

4. mal begynte tyskerne å brenne sine arkiver. Her brenner rikskommissariatet sine dokumenter. Papirer flyr omkring oppe på taket av Odd Fellow-huset.

og aktive oppportunist. Den førstnevnte kategori er ikke så lett å få tak i. De har ikke villet melde seg inn i partiet for ikke å ta noen risiko, dvs. risiko på kroppen om det skulde gå galt. De har gjerne glidd inn i stillinger som patriotene har måttet gå fra, tvungent eller frivillig, — ofte under dekke av et påskudd om at «noen må jo vareta» også den stillingen. Eller de simpelthen er blitt værende i sine gamle stillinger og har fylt disse pliktskyldigst, enda disse fortrinsvis skulde vært besatt med partifeller.

De aktive oppportunistene er dem som ikke bare melder seg til tjeneste, men melder seg inn som medlem når de synes vinden blåser den vegen at det er sjangse for seilas for frisk bær. De trenger ikke et vink, langt mindre en trusel for å bli medlem. De kommer av seg selv og tilbyr sin tjeneste. Og det blir tatt imot dem. Overmodet øker også. Dette er en følge av at partiet kan regne oppportunistenes dødmasse som en levende del av partiorganismen. Det blir det ene «beinet» etter det andre, godt betalt. Oppportunisten er ikke eller vil ikke være mindre mann enn den fødte idealisten. Han vil leve på like stor fot. Når det går som best, kan du ikke se skilnaden på den ekte og den uekte idealisten. Men denne skilnaden blir åpenbar ved hver svingning i «kursen». Når vinden snur seg, blir oppportunisten duknakket og mildt imøtekommende. Han begynner å glemme lagspengene. NS-merket flyttes til undersiden av jakkeslaget. Er teften i orden, melder han seg ut av partiet. Han kjenner seg fri, men usikker likevel. For tenk om vinden skulde snu igjen!

Så kommer krakket, og oppportunisten puster lettet, om han er naiv nok. Eller han puster tyngre fordi han er klar over at «fals slår sin egen herre på hals», og så venter han med nervøpirrende spenning på utfallet. Imens «mobiliserer» partiet til et eller annet, og så vet ikke oppportunisten av før han har fått en innkallelse til HBV eller hva det nå kan være. — Er han modig, spør han hva dette skal bety. Han hadde jo meldt seg ut eller i allfall ikke betalt kontingent. Kanskje er han klar over at spillet er tapt, og han stikker under jorden. Dvs. han tror at han er under jorden, men i virkeligheten er det en dekning som minner om den som er egen for haren og typisk for alle reddharer.

Og så kommer oppgjørets dag. Partiet er gått nedenuom. Oppportunisten har alt innstillet seg på å gli over til den nye overvektige siden. Men da vi nå skal over fra ett «parti» og til de utelgelige partier, blir valget vanskelig. Eller kanskje det likevel blir lett fordi oppportunisten nettopp da vil kunne være i sitt rette element: å kunne rulle fra den ene til den andre ettersom valgvinden blåser.

I sin alminnelighet kan det la seg høre å være oppportunist. Men det gis forhold da det ikke er lett å unnskyldes og i visse høve umulig å tilgi. Slike forhold har vi i Norge levet under nå i fem år. Vi har hatt høve til å lære oppportunisten å kjenne. Han har ikke innskrenket seg til bare å bli værende i sin egen stilling og utenfor partiet, men han har i utallige høve gått inn i stillinger som andre har måttet gå fra seg fordi de hadde et standpunkt, kanskje et ideal som de ikke kunde fire på, — stillinger som det kanskje var av vital betydning for NS eller okkupasjonsmakten å få besatt, men like viktig for norske interesser ikke å få besatt. Oppportunisten har i utallige høve ignorert dette hensyn, og han er kommet i skade for å volde vansker som kan ha vært alvorlige nok.

Så er det spørsmål om det i realiteten er noen vensskilnad på den passive og den aktive oppportunisten og om den ene er mer kvalifisert for streng medfart enn den andre. Det er den skilnad at den passive gjerne ikke vil ha partiskiltet på seg og derfor lettere kan la være å medvirke aktivt i tilfelle da et «medlem» vilde være nødt til å medvirke. Den passive står ellers også gunstigere enn den aktive i det at han ikke gjennom

medlemsskap har søkt å sikre seg «preferanse» på gode bein eller stillinger hvis det skulde «gå godt» med partiet. Men på den annen side: mens den aktive kanskje handler frekt og beregnende, kan det om den passive sies at han handler med en forsiktighet som grenser inn på feighet og at det endatil kan gjemme seg en viss beregning nettopp i dette skalleskjul av en passivitet overfor det risikable som stormer på.

Hensikten helliger eller vanhelliger midlet. Det straffbare skulde vel kanskje ligge i hvorfor oppportunisten stilte seg til tjeneste, selvsagt sett i sammenheng med hva slags handling han har utført. Jo grovere handlingene har vært, desto tyngre vil straffansvaret hvile på den som av oppportunistiske grunner stilte seg i rekkene med dem som program og idé syntes å være noe av en livssak for. Han står ikke meget tilbake i straffverdighet for den virkelige aktive idealist. I visse høve kan han endatil komme til å stå ugunstigere.

Så var det den tredje gruppe «hjelper», — de som har blitt værende i stilling eller har overtatt stilling etter gått fra hold som de mente var autoritativt. Det finnes en mengde eksempler på at tjenestemenn av de forskjelligste grupper har enten søkt råd eller er blitt rådet m. h. t. hva de skulde gjøre. De har i flere høve fått det råd: bli i din stilling eller gå inn i den og den stilling og dekk den så den ikke blir besatt med rene ns. Dette kan f. eks. ha gjeldt politiet eller

General Hilton om aktuelle spørsmål.

Hvor lang tid vil gå før de tyske troppers evakuering av Norge er avsluttet og den siste tyske soldat har forlatt norsk jord? Det er et av de spørsmål som beskjefter det norske folk mest i disse dager, og det var også dette spørsmål de utenlandske og norske pressefolkene først vilde ha svar på da brigadegeneral Richard Hilton, sjefen for den allierte militærdelegasjonen, forleden mottok dem til en pressekonferanse på Hotell Bristol i Oslo. Brigadegeneralen, som ved åpningen av konferansen erklærte seg villig til å besvare spørsmål fra de vitebegjærlige journalistene så langt sikkerhetshensynene tillot det, måtte imidlertid, smilende og med en avvergende håndbevegelse, «kapitulere» for dette første spørsmål. Et bestemt tidspunkt har det ikke vært mulig å fastsette da evakueringen er et meget omfattende problem på grunn av de store avstander og de vanskelige kommunikasjonsforhold. Han kunde imidlertid meddele at tyskerne hittil har inn tatt en korrekt holdning og gjort sitt beste for å utføre de ordre de har fått fra den allierte militærdelegasjonen. Tallet på tyskere i Norge settes til om lag 400 000, medregnet de sivile som selv sagt også skal sendes hjem. Det er ikke truffet noen bestemmelse av at tyskerne skal sendes hjem via Sverige.

I denne sammenheng kan man minne om at det på tysk hold i Danmark er uttalt at tilbaketrekningen av de tyske tropper fra Danmark i det store og det hele vil være avsluttet i løpet av fire uker. De kortere avstander og bedre kommunikasjonsforhold samt landforbindelsen med Tyskland gjør imidlertid en evakuering der nede lettere enn i Norge.

Brigadegeneral Hilton henviste forøvrig til de detaljerte bestemmelser for kapituleringen som er offentliggjort i den norske presse. De går ut på at de tyske tropper skal være trukket tilbake fra en rekke byer og steder innen midnatt natt til lørdag den 12. mai. Folk må imidlertid ikke bli forbauset om de også etter dette tidspunkt ser tyske soldater gå omkring, for bestemmelsene gjør en unntagelse for visse mindre avdelinger, — bl. a. kommer man til å få se tyske matroser i havnebyer hvor det ligger tyske krigsfartøyer.

Alle leveranser til tyskerne i Norge er som kjent innstilt, og brigadegeneral Hilton opplyste i denne forbindelse at tyskerne nå lever på de lagre de har hatt

andre utsatte etater, og rådet er kommet fra hold som en skulde anta representerer det hundreprosent anti-nazistiske hovedkvarter i landet. — De er blitt i stillingene sine og har gjort et meget godt arbeid, helt patriotisk, avverget kalamiteter for hjemmefrontkjempere, skaffet dekning for ettertrepte, vill-ledet nazistene, — i det hele tatt «vanskjøttet» sin stilling etter alle kunstens regler. — Og nå, i oppgjørets første time, da stilles disse i stor utstrekning på like fot med snikerne, oppportunistene i alle avskygninger og settes på porten villig vekk. Et stort apparat skal settes i sving for å rehabilitere denne gruppe hjemmefrontmenn som de i realiteten er. Det måtte kunne gå å la dem fortsette i stillingene sine inntil en eventuell gransking kunde slå fast hvordan deres innsats har vært. Det er en bitter urettferdighet å slå dem i hartkorn med dem som frivillig og ikke av andre tvingende grunner enn levebrødet har vært villige handlingere for NS og tyskerne. Det er ikke grunn til å synes særlig synd på dem som frivillig er kommet opp i elendigheten og nå må ta en ferie for å få høve til å tenke over både sine handlinger og hensikten med dem. Men synd vilde det være å sette svikerstemplet på dem som høyst motvillig har gått inn i stillinger de har hatt liten lyst på, og å sette dem uten videre utenfor. La dem få bli i sine stillinger. Det vil i de fleste tilfeller være en lett sak å få brakt på det rene om de fortjener å være der.

liggende. Oppgaver over lagre de har, har de selv sagt måttet tilstille den allierte delegasjonen.

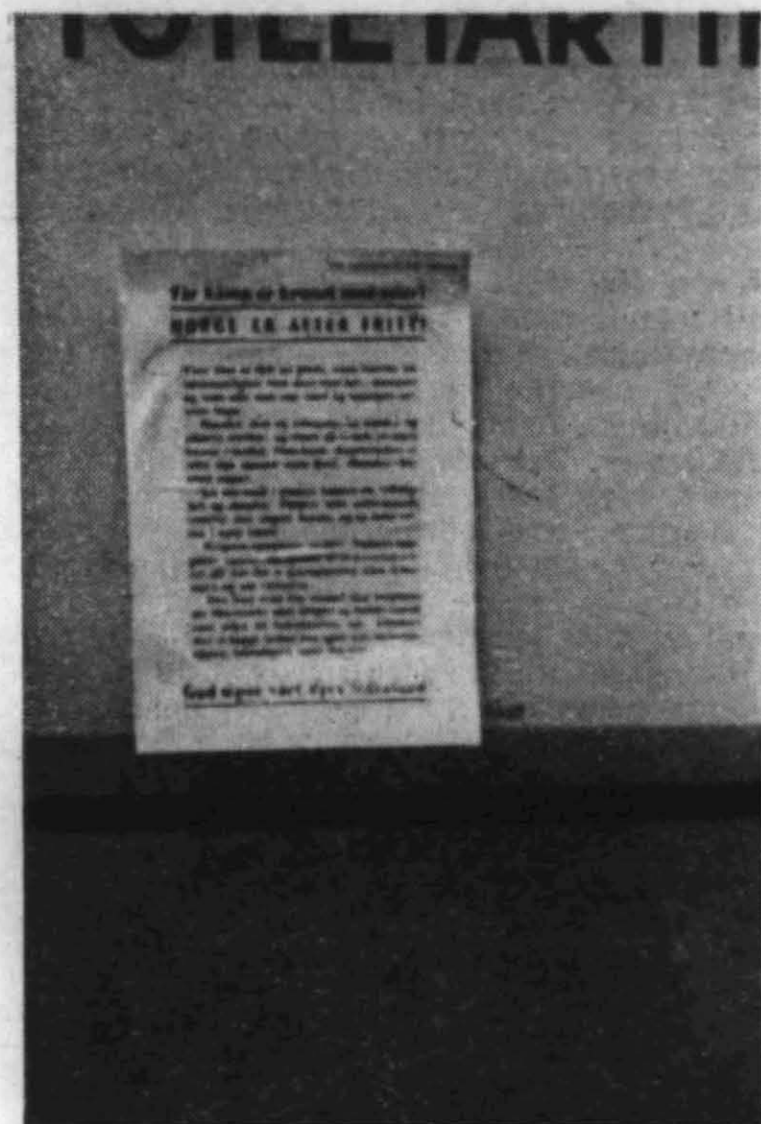
Denne delegasjon, som til å begynne med omfattet om lag 20 mann, er nå, opplyste brigadegeneralen videre, utvidet med noen medlemmer som i første rekke skal ta seg av forsyningsspørsmålet. Arbeidet med å planlegge hvorledes man hurtigst mulig skal kunne bringe de befrierte land hjelp har pågått i lang tid. Nå vil en komité undersøke forholdene i Norge og deretter forelegge en rapport for en alliert sentralkomité som samtidig har mottatt rapporter om undersøkelsene i andre befrierte land. Forsyningsproblemet er vesentlig et tonnasje spørsmål, og da den tonnasje som står til de alliertes disposisjon er samlet i en såkalt «pool», blir transportene satt i gang etter en samlet plan.

Inntil i dag er en flyført divisjon landsatt i Norge, opplyste brigadegeneral Hilton på en forespørsel. Ingen amerikanske avdelinger er hittil kommet til landet. En av journalistene spurte her om det var riktig at et av flyene som kom i går, hadde styrtet ned undervegs med om lag 20 mann. Brigadegeneralen svarte at han

8. mai: Hjemmestyrkene overtar vaktholdet ved slottet.

Natt til tirsdag 8. mai slo hjemmestyrkene opp «selers»-plakater over hele byen.

hadde hørt om dette rent uoffisielt, men utelukket ikke muligheten av at det var riktig. Været var i går formiddag meget dårlig, men utpå dagen lettet det slik at overføringen av tropper luftvegen likevel kunde settes i gang, om enn i mindre målestokk enn beregnet.

Om de norske hjemmestyrker hadde brigadegeneral Hilton bare rosende ord å si. De er eksemplarisk organisert og har vist seg å kunne handle meget hurtig. De har i det hele tatt gjort en utmerket innsats. Gårsdagen tilbrakte brigadegeneralen ved svenskegrensen, og her hadde han bl. a. sett de norske politistyrkene som er utdannet i Sverige. De hadde også gjort et meget godt inntrykk på ham med sin soldatmessige holdning og disiplin.

I Nord-Norge, den delen av Norge som først ble befrikk, har russerne som kjent holdt seg rolig i månedssvis. Brigadegeneralen opplyste at samarbeidet med russerne er det beste. De russiske troppene kommer forøvrig ikke til å rykke videre fram. Russiske offiserer skal komme til Oslo for å slutte seg til den allierte delegasjonen og ordne med de tekniske detaljer ved hjemsendelsen av de russerne som tyskerne har holdt som krigsfanger i Norge.

Det er sagt:

Å ha kjempet på hjemmefronten har vært lutring og foredling. Å ha vært i landflyktighet er tap av verdighet.

Vi som har vært ute, kommer ikke hjem for å overta ledelsen. Den må hjemmefronten ha. Vi vil stille oss til disposisjon så langt som de der hjemme ønsker vår medvirkning . . .

(Stortingspresident Hambro i en kringkastingstale fra London, febr. 1945.)

40.000 mann mobilisert i løpet av 2-3 dager.

I løpet av litt over to døgn — fra om kvelden den 7. mai da den tyske kapitulasjonen ble kjent til våpenstillstanden trådte i kraft onsdag den 9. mai kl. 24 — tok de norske hjemmestyrkene over makten i Norge. De dukket fram over alt, fra leirer i skauen, fra dekningssteder i byene eller rett hjemmefra. Det virket som karer med våpen og armbind plutselig dukket opp av jorda. Stille og bramfritt ble viktige punkter besatt og vaktposter satt ut. Alt gikk rolig for seg og den plan og disiplin som preget alle hjemmestyrkenes bevegelser kunde ikke annet enn imponere tyskerne. De lot hjemmestyrkene ta over som de vilde latt en regulær arme overta. I virkeligheten var det også en regulær arme, oppøvet i hemmelighet og i god tid forberedt på den oppgaven som nå ble virkelighet. Men i all hemmelighet å få mobilisert mannskapene til å være på rette plass til rette tid var et presisjonsarbeid som avkrever respekt. 200 000 plakater med en proklamasjon fra H.L. ble øyeblikkelig trykt. Som situasjonen lå an og utviklet seg fra time til time måtte det handles raskt. 75 000 plakater ble slått opp og distribuert i Stor-Oslo om natten til den 7. Samtidig gikk det kurerer ut med tog og bil til de nærmeste distrikter, Østfold, Akershus, Telemark, Oppland, Buskerud og Vestfold. Det må her tas i betraktning at trykning og distribuering måtte foregå under såkalt «illegals» virksomhet, da jo tyskerne fremdeles hadde full kontroll.

I løpet av tirsdagen gikk det så ut mobiliseringsordre til hele landet. I Stor-Oslo var orden gått ut allerede mandag kveld. Den gikk over alt ut på stille eller forsiktig mobilisering, hjemmestyrkene skulde møte på avtalte steder i skauen utenfor byene, og på mobiliseringsplassene skulde de så avvente nærmere beskjed. Kurerene som ble sendt ut med plakater hadde også mobiliseringsordrene med seg. Egne kurerer ble sendt til Kristiansand, Stavanger og Haugesund. I løpet av dagen hadde man telefon- og telegraf-samband med alle distrikter fra Troms til lengst syd. Distriktssjef etter distriktssjef inngav pr. telefon rapporter om situasjonen. Disse rapporter gav støtet til at ordre ble utsendt om at styrkene kunde tre åpent frem og besette beskyttelsesmålene, kraftstasjoner, bedrifter og kommunikasjoner. I Gudbrandsdalen hvor tyskerens hovedkvarter lå, måtte jo styrkene oppre forsiktigere enn der hvor det bare var svake tyske avdelinger. Nøkkelmenn i distriktene var mobilisert 14 dager tidligere. Forsyningsene av mat og våpen var også klare. Allerede tirsdag ettermiddag gikk en større våpentransport fra Adalen i Buskerud til Oslo.

I løpet av tirsdag, onsdag og torsdag var det mobilisert over hele landet og alle mål av viktighet var praktisk tatt besatt.

Mobiliseringen gjaldt ca. 40 000 mann i alt og det var 100 % fremmøte over alt. Faktisk møtte det flere enn man visste om, fordi folk som tidligere var blitt arresteret slapp ut av fengslene og meldte seg ved sine avdelinger. At det hele gikk knirkefritt skyldes en utmerket forberedelse og et ualminnelig godt samarbeid fra distriktssjefenes side. Å få mannskapene ut, få gitt dem våpen og besette målene i løpet av noen timer er noe som bare kan gjennomføres etter omhyggelig planlegning og gjennomført disiplin. Distriktene tok selv initiativet og satte så sin «stille mobilisering» eller sine aksjoner i verk etter å ha konferert med ledelsen. En del av de mobiliserte hjemmestyrker som hadde fått spesialutdannelse ble avgitt til politiet og tok seg under de stedlige politimyndigheters ledelse av arrestasjonene av landssvikere. Hjemmestyrkene som sådanne hadde i alminnelighet ikke noe med arrestasjoner å gjøre, men i enkelte distrikter utover landet var de nødt til å ta nazister i forvaring inntil de kunde bli overlevert politiet.

NORSK FRONT

er utgått fra hjemmestyrkene, ved hjemmestyrkene, for hjemmestyrkene.

NORSK FRONT'S UKEAVIS

Sachsenhausen — slavestatens forsøksfelt.

Sachsenhausen var faktisk en generalprøve på den europeiske «nyordning» slik den vilde artet seg hvis krigen hadde forløpet etter Hitlers ønske. SS som administrerte leiren betraktet fangen arbeidskraft som sin private kapital som kunde anvendes på hvilken som helst for dem selv fordelaktig måte. Alle fanger med alvorlige sykdommer, særlig tuberkulose, ble skaffet av vegen, fortrinnsvis ved de såkalte «himmeltransporter»; de syke ble plasert i kuvogner og sendt fra sted til sted inntil alle var døde. Ingen hørte noe mer til dem. Senere, da jernbanene ble overbelastet, ble de tuberkulose sendt «um die Ecke» til gasskamrene og krematoriet i leirens utkant. Også disse fanger ble oppført som «døde under transport». Da de langvarige kveldsappeller særlig om vinteren krevde mange ofre blant fangene som pådro seg lungebetennelse, ble disse appeller til slutt sløyfet, da SS-vokterne fant ut at det var lite lønnsomt å behandle fangene slik; det gikk for meget arbeidskraft tapt, og etter hvert ble det dessuten vanskelig å holde orden i regnskapene med alle de nye fangene som kom og de som ble sendt fra leiren, slik at opptellingen ved appellen tok for lang tid.

Det er en ung student fra Høyskolen i Trondheim som forteller oss dette og meget annet. Han er nettopp kommet lykkelig tilbake fra et 16 måneders opphold i Sachsenhausen, eller Oranienburg som vi her hjemme har pleid å kalle leiren. Han understreker at hans historie på ingen måte er noe enestående, og at det han kan fortelle bare er en solstrålefortelling mot det andre kan berette fra den harde tiden i Sachsenhausen før Stalingrads fall eller fra andre leire. Før

I denne forfatning fant man fangene i den beryktede Buchenwald konsentrasjonsleir.

Henrettelse av fanger i Tunnefors konsentrasjonsleir i Tyskland.

Stalingrads fall var nemlig Sachsenhausen en regulær «Vernichtungslager» som kostet mange fanger livet. I krigens første år skal det ha blitt drept 30 000 russere der, forteller fanger som har vært i leiren hele tiden. I andre leire levet den tyske «kultur» videre helt til det siste. Vi behøver bare nevne navn som Buchenwald, Dachau, Bergen-Belsen, Natzweiler osv. I den sistnevnte leiren døde flere studenter fra Høyskolen i Trondheim. Vår hjemmelsmann opplyser at den skilddring han kan gi bare er det daglige liv i en av Tysklands «beste» konsentrasjonsleire. — Jeg fikk beskjed om å dra til Sverige, forteller han. Ved et uhell ble jeg arrestert i Kongsvinger. Derfra gikk turen først til Akebergveien, så til nr. 19, etter en måned der en (Forts. s. 3.)